EKONOMIKAS UN KULTŪRAS AUGSTSKOLA

GRĀMATVEDĪBA UN AUDITS

BAKALAURA DARBS

Akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" darbības finansiālo rezultātu un finansiālās stabilitātes analīze

nepilna laika studente
Monta Landrāte
Stud. apliecības Nr.gr12006

_____
(paraksts)

Zinātniskais vadītājs **_____** **Dr.sc.administr., doc. Ilze Sproģe**
(paraksts)

Recenzents **_____**
(paraksts)

Rīga 2017

Saturs

ANOTĀCIJA....4

ANNOTATION....5

АННОТАЦИЯ....6

Ievads....7

1. FINANŠU ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI....9

1.1. Finanšu analīzes būtība, mērķi un uzdevumi....9

1.2. Finanšu analīzes sistēma un metodes....12

1.3. Finanšu analīzes avoti un lietotāji....15

1.4. Finanšu analīzes koeficientu raksturojums....19

1.5. SWOT (SVID) analīze....26

1.6. Bankrota prognozēšana izmantojot E.Altmaņa modeli....28

2. AKCIJU SABIEDRĪBAS „LATVIJAS GĀZE" SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS RAKSTUROJUMS....31

2.1. Dibināšanas vēsture....31

2.2. Organizatoriskā un pārvaldes struktūra....33

2.3. Saimnieciskās darbības un ekonomikas rādītāji....38

2.4. Personāls....42

2.5. SWOT (SVID) analīze....44

3. AKCIJU SABIEDRĪBAS „LATVIJAS GĀZE" FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA ANALĪZE....47

3.1. Horizontālā un vertikālā bilances analīze....47

3.2. Likviditātes analīze....50

3.3. Kapitāla struktūras analīze....52

3.4. Rentabilitātes analīze....53

3.5. Aktivitātes rādītāju analīze....54

3.6. Bankrota prognozēšana....56

Secinājumi un priekšlikumi....57

Izmantotā literatūras un avotu saraksts....60

Pielikumi 63

Galvojums.....

Izziņa par aizstāvēšanas rezultātiem.....

ANOTĀCIJA

Monta Landrāte. Bakalaura darbs. Akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" darbības finansiālo rezultātu un finansiālās stabilitātes analīze. – Rīga: Ekonomikas un kultūras augstskola, 2017. – 62.lpp.

Bakalaura darba mērķis ir uz teorētisko un praktisko materiālu pamata, izpētīt uzņēmuma AS „Latvijas Gāze" esošo finanšu stāvokli un bankrota iespējamību, pielietojot dažādas analīzes metodes, un tā rezultātā izstrādāt uzņēmuma vadībai ieteikumus, turpmākās attīstības pilnveidošanai.

Darba mērķa sasniegšanai risināti šādi uzdevumi:

1) Izpētīt teorētiskos materiālus par finanšu analīzi;
2) Raksturot AS „Latvijas Gāze" saimniecisko darbību;
3) Veikt AS „Latvijas Gāze" finansiālās darbības analīzi;
4) Izteikt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus finansiālā stāvokļa uzlabošanai.

Bakalaura darbs sastāv no trīs nodaļām. Pirmajā nodaļā ir izanalizēts un apkopots teorētiskais aspekts par finanšu analīzi – tās mērķiem, būtību, uzdevumiem, metodēm, lietotājiem, finanšu analīzes koeficientiem un bankrota iespēju. Otrajā nodaļā ir veikts akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" darbības raksturojums, minot galvenos finanšu rādītājus, vēsturi, informāciju par personālu un analizē SWOT analīzi. Trešajā nodaļā ir veikta akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" finansiālā stāvokļa analīze, izmantojot visus finanšu rādītājus un koeficientus, kā arī tika veikta bankrota iespējamība izmantojot E.Altmaņa modeli.

Darba nobeigumā ir apkopoti secinājumi, kā arī izstrādāti priekšlikumi par akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" finansiālā stāvokļa uzlabošanu.

Bakalaura darba apjoms ir 62 lappuses, tas satur 4 tabulas, 24 attēlus, 18 formulas, 2 pielikumus un 29 izmantotās literatūras avotus.

ANNOTATION

Monta Landrate. Bachelor work. Corporation ``Latvian Gas`` job financial result and financial stability analysis -Riga: University College of Economics and Culture 2017-62 pages.

Bachelor`s goal is on theoretical and practical basic, make company corporation "Latvian Gas" financial analysis, make proposals about corporation" Latvian Gas" financial condition improvement.

The goal achieving addressed the following tasks:

1) Explore theoretical materials for financial analysis;
2) Describe the corporation „Latvian Gas" economic activity;
3) Take the corporation "Latvian Gas" financial performance analysis;
4) To develop a proposals financially improve the situation.

Bachelor consists of three parts. The first chapter is analyzed and summarized theoretical aspect of financial analysis-the nature of its objectives, challenges, methods, users, financial analysis ratios and probability of bankruptcy.

The second chapter is made corporation "Latvian Gas" character, giving the main financial indicators, history, information on personnel and analyses SWOT functioning.

The third chapter is carried out corporation "Latvian Gas" financial analysis of the situation using all financial indicators and coefficients, and as well the probability of bankruptcy was done using E. Altman model.

The work ends with the summary of conclusions, and to develop proposals for corporation "Latvian GAS" the improvement of the financial situation.

Bachelor work consists of 62 pages, contains 4 tables, 24 figures, 18 – formula, 2 attachments and 29 bibliography sources.

АННОТАЦИЯ

Монта Ландрате. Бакалаврская работа. Финансовые показатели и анализ финансовой устойчивости акционерного общества "". - Рига: Университет экономики и культуры. 2017.- 62 стр.

Цэлью бакалаврской работы являетсъя изучение существующего финансового положения акционерного обшества "Latvijas Gāze" на основе теорических и практических материалов, и применьяя разние методы анализа разработать для руководства компании рекомендации по улучшению финансового положения и усовершенствованию дальнеишего развития акционерного обшества " Latvijas Gāze".

Для достижения поставленной цели надо было решить следующие задачи:

1) Изучит теоритические материалы о финансовом анализе;
2) Характеризовать хозяйственную деятельность АО "Latvijas Gāze";
3) Провести анализ финансовой деятельности АО "Latvijas Gāze";
4) Сделать выводы и разработать предложения по улучшению финансового положения.

Бакалаврская работа состоит из трех частеи. В первой части анализируется и обобщается теорический аспект финансового анализа - ее цель, суть, задача, методы, пользователи, коэффициенти финанасового анализа и вероятность банкротства. Во второй части характеризуется хозяиственная деятельность акционерного обшества "Latvijas Gāze" упоминая главние финансовие показатели, експлуатационные характеристики, историю, информацю о персонале и делается анализ SWOT. В третей части осуществляется анализ финансового состояния акционерного обшества "Latvijas Gāze", с использованием всех финансоных показателей и коефициентов, а также был сделан анализ вероятность банкротства с помощью модели Е. Альтмана.

Работа заканчивается с кратким изложением выводов и разроботкой предложений для акционерного обшества "Latvijas Gāze" по улучшению финансового положения.

Бакалаврская работа состоит из 62 страниц, содержит 4 таблицы, 24 изоброжения, 2 приложений, 18 формул и 29 источников литературы.

Ievads

Katram uzņēmumam ir svarīgi noteikt savu finansiālo stāvokli, identificēt iespējas pilnveidot esošās finanšu vadības metodes un uzlabot uzņēmuma finansiālo stāvokli. Tādēļ ir svarīgi veikt uzņēmuma finanšu analīzi.

Uzņēmuma finanšu analīze ļauj uzņēmumam noteikt vai uzņēmums finanšu resursus izmanto efektīvi, tā ļauj prognozēt iespējamos finanšu rezultātus un, ja nepieciešams, izstrādāt pasākumus finanšu stāvokļa uzlabošanai un veikt pilnveidošanās iespējas. Tādēļ, uzņēmumam ir svarīgi zināt, cik maksātspējīgs ir uzņēmums, noslēdzot noteikta laika periodu.

Lai uzņēmums spētu novērtēt saimnieciskās darbības rezultātus un pieņemt pareizos lēmumus, attiecīgajā situācijā, ir jāiegūst pilnīga un savlaicīga informācija, kas atspoguļo iepriekšējos periodus. Šī informācija ir svarīga, lai uzņēmums noteiktu finansiālās iespējas uz nākamajiem periodiem.

Lai veiktu uzņēmuma darbības finansiālo rezultātu un finansiālās stabilitātes analīzi, autore ir izvēlējusies analizēt uzņēmumu akciju sabiedrība „Latvijas Gāze".

Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze" ir vienīgais dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas, sadales un realizācijas operators Latvijā. Uzņēmums nodrošina dabasgāzes piegādi 444 000 klientu mūsu valstī, bet apkures sezonā – no Inčukalna pazemes gāzes krātuves arī Igaunijai, Krievijas ziemeļrietumu daļai un Lietuvai.

Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze" darbojas monopolapstākļos un tiešo konkurentu, kuri nodarbotos ar dabasgāzes realizāciju, uzņēmumam nav. Bet par uzņēmuma konkurentiem var saukt visus citus energoresursus, kurus galvenokārt izmanto elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā.

Akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" mērķis ir stiprināt uzņēmuma vadošās pozīcijas Latvijas kurināmā tirgū, palielinot dabasgāzes pieejamību, veicinot tās patēriņa dažādību un nodrošinot Latvijā vienas no stabilākajām dabasgāzes piegādēm Eiropā.

Autores izvēlētā bakalaura darba tēma ir „Akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" darbības finansiālo rezultātu un finansiālās stabilitātes analīze".

Bakalaura darba mērķis ir uz teorētisko un praktisko materiālu pamata, izpētīt uzņēmuma AS „Latvijas Gāze" esošo finanšu stāvokli un bankrota iespējamību, pielietojot dažādas analīzes metodes, un tā rezultātā izstrādāt uzņēmuma vadībai ieteikumus, turpmākās attīstības pilnveidošanai.

Bakalaura darba mērķa sasniegšanai, tiek izvirzīti sekojoši uzdevumi:

1) Izpētīt teorētiskos materiālus par finanšu analīzi;
2) Raksturot AS „Latvijas Gāze" saimniecisko darbību;

3) Veikt AS „Latvijas Gāze” finansiālās darbības analīzi;
4) Izteikt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus finansiālā stāvokļa uzlabošanai.

Bakalaura darbs sastāv no trīs nodaļām un apakšnodaļām: finanšu analīzes teorētiskajiem aspektiem, akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” saimnieciskās darbības raksturojuma un akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” finansiālo analīzes. Pirmajā nodaļā autore izanalizēja un apkopoja teorētiskos aspektus par finanšu analīzi – tās mērķiem, būtību, uzdevumiem, metodēm, lietotājiem, finanšu analīzes koeficientiem un bankrota iespēju.

Savukārt, otrajā nodāļā autore veic akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” darbības raksturojumu, minot galvenos finanšu rādītājus, vēsturi, informāciju par personālu un analizē SVID analīzi.

Trešajā nodaļā autore veic akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” finansiālā stāvokļa analīzi izmantojot visus finanšu rādītājus un koeficientus, kā arī tiek noteikta uzņēmuma bankrota iespējamība izmantojot E.Altmaņa modeli.

Darba nobeigumā ir apkopoti secinājumi, kā arī izstrādāti priekšlikumi par veikto finanšu analīzi akciju sabiedrībā „Latvijas Gāze”, kā arī iespējamiem pilnveidošanās pasākumiem, lai uzlabotu uzņēmuma saimniecisko darbību. Tika noskaidrots vai uzņēmums ir rentabls, maksātspējīgs, prot efektīvi izmantot savus pieejamos līdzekļus, spēj segt savas saistības utt.

Bakalaura darba izstrādei tikai izmantotas tādas pētījuma metodes kā:

- Empīriskā – datu vākšanas metode;
- Neformalizētā metode- salīdzināšanas metode, analītisko tabulu veidošanas metode, finanšu pārskatu lasīšanas un analīzes metode;
- Aprakstošā metode jeb monogrāfiskā;
- Ekonomiskā statistikas metode.

Par pētījuma avotiem tika izmantoti akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” nepublicētie dati, darbinieku sniegtā informācija par uzņēmumu, vispārējā un speciālā literatūra, Latvijas Republikas valsts likumi un valdības lēmumi, LR Centrālās statistikas pārvaldes datiem un interneta resursi.

Pētījuma dati tika veikti par laika periodu - no 2013.-2015.gadam.

Bakalaura darba izstrādes laika posms ir no 2016.gada 23.septembra līdz 2016.gada 6.decembrim.

1. FINANŠU ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. Finanšu analīzes būtība, mērķi un uzdevumi

Viens no svarīgākajiem uzņēmuma uzticības kritērijiem ir uzņēmuma ekonomiskais un finansiālais stāvoklis.[1]

Lai nodrošinātu uzņēmuma pastāvēšanu un izaugsmi, tirgus ekonomikā tiek izvirzītas noteiktas prasības, kas ir saistītas ar uzņēmuma kapitālu racionālu izmantošanu.

Uzņēmuma finansiālais stāvoklis var veidoties tikai tad, ja uzņēmums ir izveidojis pastāvīgas un ilgnoturīgas attiecības ar darījumu partneriem – bankām, akcionāriem, piegādātājiem, pircējiem, valsti u.c. partneriem.

Ikviena uzņēmuma darbība un vadības lēmumu pieņemšana nav iespējama bez tās izpētes, analīzes un izvērtēšanas. Jebkura sadalīšana ļauj ieskatīties pētāmā objekta iekšienē, noteikt katra elementa nozīmi. Ar analīzi plašākā nozīmē tiek saprasta spēja iepazīt priekšmetu un apkārtējās vides parādības, pamatojoties uz viena vesela sadalīšanu pa daļām, un to izpētīšana visā tā būtībā.[2]

Pirms jebkura svarīga lēmuma pieņemšanas, tiek veikta saimnieciskās darbības analīze, to veic, lai pamatotu vadītāja lēmumus un rīcību, kā arī, lai pieņemtie lēmumi būtu objektīvi un efektīvi.[3]

Veicot saimnieciskās darbības analīzi, analīzei jābūt:

- Objektīvai, tiešai, konkrētai;
- Efektīvai;
- Zinātniski pamatotai;
- Operatīvai;
- Praktiski lietojamai un izmantojamai;
- Kompleksai.

Finanšu analīze ir uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzes daļa, kas ļauj izprast uzņēmuma finanšu plūsmas, balstoties uz uzņēmuma gada pārskatos sniegto informāciju un analīzi.[2]

Autore uzskata, ka viens no svarīgākajiem uzņēmuma finanšu vadības noteikumiem ir savlaicīga un kvalitatīva finansiālā stāvokļa analīze.

---

[1] Papins A., *Uzņēmējdarbība:* 14.nodarbība. [tiešsaiste][skatīts 26.09.2016.]. Pieejams: https://www.google.lv/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwif2qLzxrfQAhUC_SwKHZKECE4QFggfMAE&url=http%3A%2F%2Fdistance-learning.com%2Fonline%2Fstudent%2Fstudent%2Fdownloadthemefile%3Fid%3D629&usg=AFQjCNHEP4RauNys_EcIfCi9hlJN9nK6jw&bvm=bv.139250283,d.bGg&cad=rja

[2] Rurāne M., *Finanšu menedžments:* mācību grāmata. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola (RSEBAA), 2005., 384.lpp. ISBN 9984-705-12-9.

[3] Abizāre V., Ievads uzņēmējdarbībā. Rīga: Raka, 2004., 140.lpp. ISBN 9984-155-68-4.

Līdz ar to, runājot par uzņēmuma finansiālo stāvokli ir jāizsecina vairākas lietas:

1. Uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir uzņēmuma spēja finansēt savu darbību;
2. Uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir svarīgs uzticamības kritērijs, kas raksturo uzņēmuma ekonomisko darbību;
3. Uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir nodrošinātība ar finanšu resursiem.

Savukārt, runājot par finanšu resursiem ir jāsaprot, ka tie ir:

- nepieciešami normālai uzņēmuma funkcionēšanai;
- lietderīgi to sadalē un izmantošanā;
- finansiālās attiecības ar citām juridiskajām un fiziskām personām;
- maksātspēja un finansiālā stabilitāte.

Pēc autores domām, lai uzņēmums spētu finansēt savu darbību ir jāatrod atbildes uz jautājumiem, piemēram:

1. Vai uzņēmums strādā ienesīgi? Tātad, vai ir peļņa, vai ir zaudējumi?
2. Vai uzņēmuma darbība ir rentabla? Tātad, vai ieguldītais kapitāls atmaksājas, vai nē?
3. Vai uzņēmums ir konkurētspējīgs?
4. Vai uzņēmuma darbības nodrošināšanai pietiek ar saviem resursiem, jeb ir nepieciešams aizņemties?

Savukārt, runājot par uzņēmuma uzticamību, viens no svarīgākajiem uzticamības kritērijiem ir uzņēmuma ekonomiskais un finansiālais stāvoklis, kas raksturo līdzekļu (aktīvu) izvietošanu un izmantošanu, kā arī veidošanas avotus (pašu kapitālu un aizņemto kapitālu).

Sistemātiska un regulāra uzņēmuma finansiālā stāvokļa kontrole ļauj operatīvi konstatēt negatīvos procesus uzņēmuma darbībā un, vadoties no situācijas, laicīgi pieņemt lēmumus.

Savukārt, uzņēmuma nodrošinātība ar finanšu resursiem jeb tā saucamā finanšu pārvaldība ir cieši saistīta ar bilanci (kā galveno pārskata formu uzņēmuma darbībai), kur atspoguļo uzņēmuma līdzekļu un finanšu stāvokli. Bilances aktīvā uzņēmuma līdzekļi ir parādīti grupējumā pa veidiem, bet pasīvā šie paši līdzekļi ir grupēti pa izveidošanas avotiem.[1]

Apgrozības procesā notiek nemitīgas uzņēmuma līdzekļu struktūras un to avotu izmaiņas, kas tiek noteiktas kā attiecības starp īpašuma elementiem un veidojošā kapitāla elementiem.[1]

Finanšu analīze būtībā ir uzņēmuma finanšu stāvokļa un pamatrezultātu izpētes process ar mērķi atklāt rezerves uzņēmuma tirgus vērtības paaugstināšanai un efektīvas attīstības

[1] Петров К. Ф., *Анализ финансово-экономического состояния предприятия*. Издательство: Лаборатория книги, 2009., 139.с.

nodrošināšanai. Finanšu analīzes būtība ir virzīta uz nākotni: lēmumi, kurus pieņem, vadoties pēc finanšu analīzes, var ietekmēt uzņēmuma tālākos rezultātus.[1]

Finanšu analīze ir finansiālā rakstura informācijas uzkrāšana, transformācijas un izmantošanas veids. Finanšu analīzi izmanto nolūkā:

- Novērtē uzņēmuma tekošo un perspektīvo finansiālo stāvokli;
- Novērtēt iespējamos un mērķtiecīgos uzņēmuma attīstības tempus, ņemot vērā finanšu nodrošinājumu;
- Noteikt pieejamos līdzekļu avotus un novērtēt iespējamo un mērķtiecīgo to mobilizāciju;
- Prognozēt uzņēmuma stāvokli preču un kapitāla tirgū.[2]

Galvenais finanšu analīzes mērķis ir:

- Noteikt uzņēmuma finansiālo stāvokli;
- Novērtēt uzņēmuma darbības efektivitāti un attīstības tendences;
- Atrast iespējas pilnveidot esošās finanšu vadības metodes un uzlabot uzņēmuma finanšu stāvokli.[3]

Pēc autores domām finanšu stāvokļa analīzei ir nepieciešams veltīt īpašu uzmanību, lai izzinātu tādas uzņēmuma iespējas un rezerves, kuras varētu nodrošināt esošo resursu optimāli izmantošanu. Galvenais finanšu analīzes mērķis parasti ir atšķirīgs dažādiem analīzes subjektiem, piemēram:

- Akcionāru mērķis ir novērtēt tekošā un nākotnes riska līmeni;
- Kreditoru mērķis ir novērtēt uzņēmuma likviditāti un finansiālo stabilitāti;
- Menedžeru mērķis ir būtisku izmaiņu seku novēršana, uzņēmuma darbības periodiska koriģēšana un jāņem vērā, ka finanšu analīze ir gada pārskata sastāvdaļa.

Galvenie finanšu analīzes uzdevumi ir:

- Analizējot uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātus, noteikt finanšu resursu izmantošanas efektivitāti;
- Prognozēt iespējamos finanšu rezultātus, balstoties uz esošajiem saimnieciskās darbības rādītājiem un alternatīviem resursu izmantošanas variantiem;

---

[1] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.

[2] Ефимова О.В., *Финансовый анализ: современный инструментарий для принятия экономических решений*: учебник. Издательство: Омега Л: Москва, 2010., 351.с. ISBN 978-5-370-01781-0.

[3] Krogzeme H., *Finanses un nodokļi:* mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2010., 568.lpp. ISBN 978-993-410-053-6.

- Izstrādāt pasākumus finanšu stāvokļa uzlabošanai un finanšu resursu izmantošanas efektivitātes pilnveidošanai;
- Noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti, attīstības iespējamos virzienus tagadnē un nākotnē.[1]

Finanšu analīzes galvenais uzdevums ir precīzi novērtēt uzņēmuma sākotnējo finansiālo stāvokli un tās tālākās attīstības perspektīvas.[1]

Finansiālā un ekonomiskā stāvokļa analīzes bāze ir finanšu pārskati, ieskaitot grāmatvedības kārtējās uzskaites datus.

Analizējamie finanšu dokumenti:

- ❖ Peļņas un zaudējuma aprēķins;
- ❖ Bilance;
- ❖ Naudas plūsmas pārskats;
- ❖ Paskaidrojumi pie bilances, peļņas un zaudējuma pārskata.

Informācija, kas iekļauta gada pārskatos nav komercnoslēpums, ar to var iepazīties ārējie lietotāji: kreditori, esošie un potenciālie investori, esošie un potenciālie klienti, auditori, juristi un citi interesenti.

Savukārt, veicot iekšējo finanšu analīzi, tiek izmantoti uzņēmuma izmaksu uzrādītie rādītāji, kā arī detalizētāka informācija, kas ir pieejama tikai uzņēmuma darbiniekiem. Iekšējā finanšu analīze ir daudz pamatīgāka un padziļinātāka, to izmanto uzņēmuma budžeta mērķu izstrādāšanā.

1.2. Finanšu analīzes sistēma un metodes

Pēc autores domām finanšu analīzes metodes var būt vairākas, bet galvenokārt tiek veikta finanšu analīze.

Finanšu analīzi veic:

- ❖ Salīdzinot uzņēmuma finansiālos rādītājus ar analoģisku uzņēmumu rādītājiem vai vidējiem nozares rādītājiem;
- ❖ Salīdzinot ar paša uzņēmuma rādītājiem par iepriekšējiem periodiem un izvērtējot tendences;
- ❖ Salīdzinot finanšu koeficientus ar ideāliem vai normatīviem rādītājiem;
- ❖ Aprēķinot dažādus integrālos koeficientus.[2]

---

[1] Krogzeme H., *Finanses un nodokļi:* mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2010., 568.lpp. ISBN 978-993-410-053-6.

[2] Rurāne M., *Uzņēmuma finanses.* Izdevniecība apgāds „Jumava": Rīga, 2007.,266.lpp.ISBN 978-9984-38-321-7.

Finanšu koeficienti ir:

- Dažādu bilances un peļņas un zaudējuma aprēķina posteņu attiecība vienam pret otru;
- Uzņēmuma relatīvie finanšu rādītāji.[2]

Atkarībā no konkrētiem finanšu analīzes mērķiem, tiek izmantoti dažādi ekonomiskie rādītāji vai pastāv iespēja izmantot arī to kombināciju, kas sniedz uzņēmuma darbības kvalitatīvu vai kvantitatīvu novērtējumu.[1]

Uzņēmuma darbības novērtējuma ekonomiskie rādītāji:

- Uzņēmuma ekonomiskā potenciāla rādītāji;
- Uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītāji;
- Uzņēmuma darbības efektivitātes rādītāji;
- Uzņēmuma finansiālā stāvokļa un maksātspējas rādītāji;
- Uzņēmuma konkurētspējas rādītāji.[1]

Visus šos ekonomiskos rādītājus var apvienot vienā sistēmā, kuru var nosaukt par finanšu rādītāju sistēmu, kas iedalās 5 grupās:

1. Efektivitāte (rentabilitāte, ienesīgums) – atspoguļo uzņēmuma panākumus peļņas gūšanā;
2. Likviditāte – raksturo uzņēmuma spēju dzēst savas īstermiņa saistības;
3. Kapitāla pietiekamība (maksātspēja) – raksturo kapitāla struktūru un finansiālo neatkarību;
4. Aktivitāte – rāda, cik efektīvi uzņēmums izmanto resursus ienākumu gūšanā;
5. Izdevumu struktūra uzņēmuma apgrozījumā.[2]

Galvenokārt finanšu stāvokļa vērtējumam ir vairāki aspekti (skat. 1.1.tabula).

Kopumā realizējot savas funkcijas uzņēmuma finanšu sistēmai ir jārisina šādi uzdevumi:

- Ārējā kapitāla iesaistīšana;
- Pašu kapitāla efektīva pārvaldīšana;
- Kapitāla efektīva izmantošana tā aprites procesā.[3]

---

[1] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.
[2] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.
[3] Ефимова О.В., *Финансовый анализ: современный инструментарий для принятия экономических решений*: учебник. Издательство: Омега Л: Москва, 2010., 351.с. ISBN 978-5-370-01781-0.

1.1.tabula

Finanšu stāvokļa vērtējuma aspekti[1]

Kritērijs	Rādītāji
Likviditāte - spēja dzēst saistības	Tekošā likviditāte Kopējā likviditāte Maksātspēja Apgrozāmo līdzekļu rezerve
Stabilitāte - atkarība no kreditoriem	Pašu kapitāla daļa Saistību daļa Saistību proporcija Kredītprocentu segums
Rentabilitāte - procentuālā (relatīvā peļņa)	Realizācijas rentabilitāte Operatīvās darbības rentabilitāte Aktīvu rentabilitāte Pašu kapitāla rentabilitāte
Atdeve un aprite - uzņēmuma līdzekļu izmantošana	Aktīvu atdeve Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve Pašu kapitālu atdeve Apgrozāmo līdzekļu aprite Krājumu aprite Prasību apmaksa
Dinamika - ieņēmumu, peļņas, aktīvu, pašu kapitāla izmaiņas	Absolūtās izmaiņas Relatīvās izmaiņas

Lielākai daļai finanšu aprēķinu un analīžu, dati tiek ņemti no uzņēmuma bilancēm un gada pārskatiem, kas kalpo par pamatu uzņēmuma finansiālai darbībai, uzņēmuma kapitāla veidošanai un izlietošanai.[3]

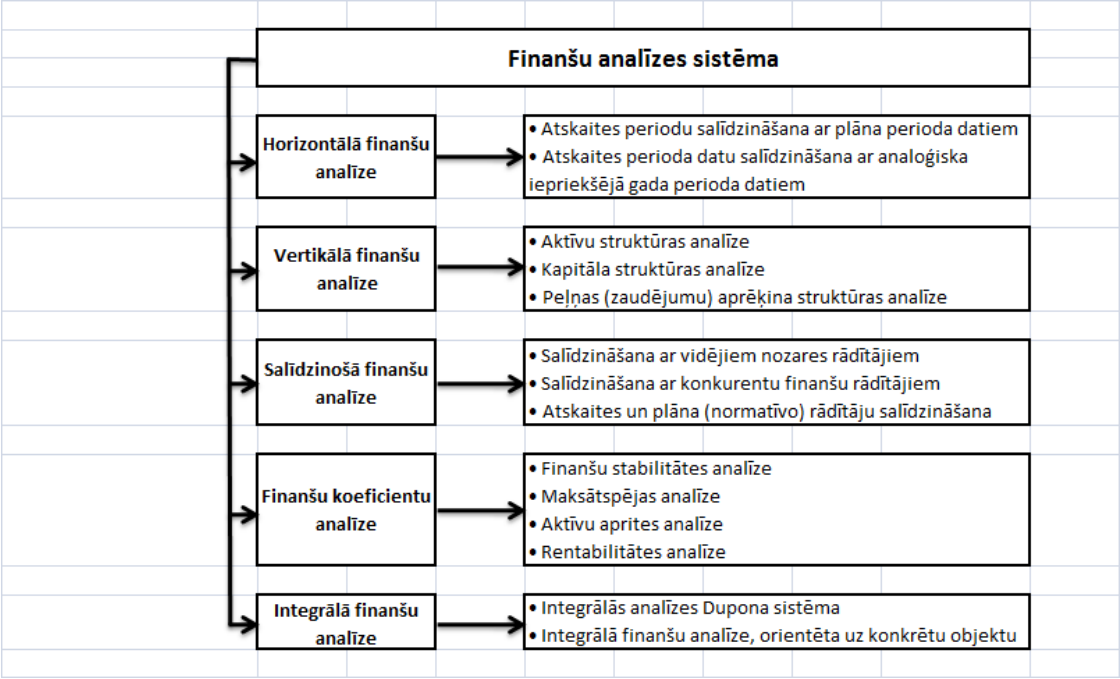
Uzņēmumu finanses nodrošina nemitīgu uzņēmumu līdzekļu un to veidojošo avotu apgrozību, kas ietver sevī nodrošināšanu, realizāciju, finansiālo rezultātu ieguvi un sadali, aizņēmuma līdzekļu ieguvi un atgriešanu.

Uzņēmējdarbības finanšu rādītāju sistēma, analīze un kontrole nodrošina:

- Novērtēt gaidāmos rezultātus;
- Noteikt, vai šie mērķi ir reāli un sasniedzami;
- Atrast slēptas iespējas un ārējās rezerves;
- Novērtēt sasniegtos rezultātus;
- Aprēķināt sasniegto rezultātu novirzi;
- Noteikt dažādas nepilnības;
- Izstrādāt uzņēmuma turpmākās attīstības virzienus.[2]

Finanšu procesu vadības kontrolei jālieto dažādas analīzes metodes, kuru kopums veido analīzes metožu sistēmu, kas atspoguļota 1.1.attēlā.

[1] Pelše G., Ruperte I. *Mazā biznesa kurss*. Rīga: Jumava. 2009., 328 lpp. ISBN 978-998-486-54-4.
[2] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.

1.1.attēls. Finanšu analīzes sistēma un analīzes metodes.[1]

Tad, kad ir iegūta informācija par esošo situāciju, kas, kādā veidā ir izveidojies konkrētā uzņēmumā, pēc autores domām būtu jāvērš uzmanība arī uz nākamo posmu, kas ir vērsts uz nākotni - bankrota prognozēšanu, kur bankrota prognozēšanā var izmantot vairāku teorētiķu modeļus. Bankrota modeļi novērtē, cik liela iespējamība ir iestāties bankrotam, konkrētajam uzņēmuma.

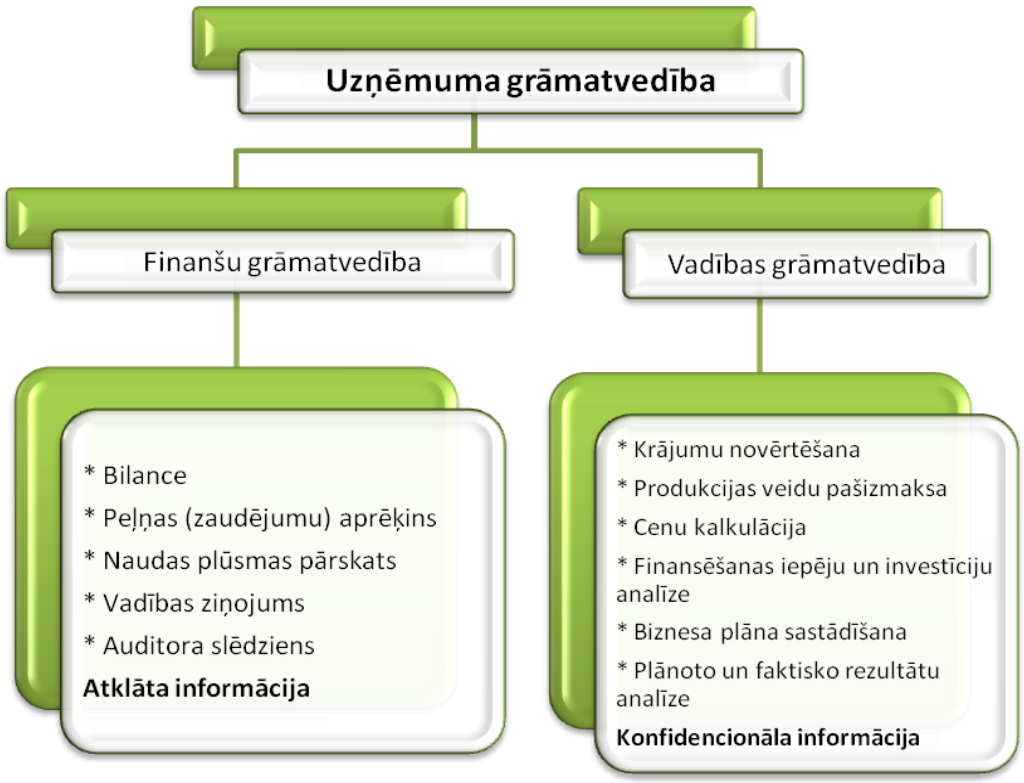
1.3. Finanšu analīzes avoti un lietotāji

Kā vienu no stratēģiski svarīgākajām uzņēmuma pārvaldes sastāvdaļām, autore liktu finanšu vadību. Mērķtiecīgi izmantojot vadības metodes, ir iespējams panākt uzņēmuma vadības palielināšanu, paaugstināt darbības efektivitāti, nodrošināt rentabilitāti un finansiālo stabilitāti.

Svarīgi ir, lai uzņēmums savlaicīgi varētu novērst nepilnības finanšu un saimnieciskajā darbībā, kas ir viens no galvenajiem finanšu kontroles un vadības uzdevumiem. Tādēļ arī uzņēmumā tiek veikta finansiālās darbības analīze un vērtēšana.[1]

Autore uzskata, ka uzņēmuma grāmatvedībai vai pastāvošajai uzskaites sistēmai ir jāsniedz visa nepieciešamā informācija finanšu vadībai.

[1] Fridson M., Alvarez F., *Financial Statement Analysis*: A Practitioner's Guide. Publications Arya: 2011., 400. p. ISBN 978-0-470-64003-6.

1.2.attēls. Uzņēmuma grāmatvedības iedalījums.[1]

1.2.attēlā varam redzēt, ka finanšu grāmatvedības informācija nav konfidencionāla, to nosaka likums „Par grāmatvedību". Finanšu grāmatvedībā pieejamā informācija, informē par uzņēmuma darbības pagātnes procesiem un rezultātie.

Finanšu grāmatvedības galvenie patērētāji un lietotāji ir:

- Uzņēmums;
- Valsts institūcijas (VID u.c.);
- Bankas;
- Biržas;
- Investori;
- Kreditori;
- Auditori;
- Sabiedrība.

Savukārt, vadības grāmatvedības informācija, kā varam redzēt 1.2.attēlā ir ierobežota un konfidencionāla. Tā ir saistīta ar uzņēmuma nākotnes darbības plāniem. Vadības grāmatvedības informācija nav pakļauta normatīvo aktu prasībām. Tās lietotāji ir:

- Uzņēmuma īpašnieks;
- Uzņēmuma vadība, speciālisti;

[1] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.

- Iekšējās kontroles (revīzijas) dienests;
- Ekonomisti.

Likums „Par grāmatvedību" nosaka, ka finanšu kontrolē un uzņēmuma finansiālā stāvokļa vērtēšanā pielietojamai informācijai jāatbilst kārtīgas grāmatvedības principiem. Informācijai ir jābūt patiesai, pilnīgai, saprotamai, savlaicīgai, nozīmīgai un salīdzināmai.[1]

1.3.attēlā, varam aplūkot apkopotus iepriekš minētos grāmatvedības principus, kas funkcionē kā objektīvas finanšu informācijas pazīmes.

1.3.attēls. Finanšu vadības informācijai izvirzāmās prasības.[2]

Lai vadība lēmuma pieņemšanas brīdī varētu izmantot finanšu analīzes rezultātus, ir jābūt pārliecībai, ka uzņēmuma saimnieciksās un finansiālās darbības uzskaitē un finanšu pārskatu sastādīšanā ir ievērotas grāmatvedības standartu prasības.

1.2.tabulā, varam aplūkot informācijas lietotāju sarakstu, kas tad ir tie lietotāji, kas šo iegūto informāciju analizē un lieto.

[1] LR likums: *Par Grāmatvedību*. Pieņemts 14.10.1992., spēkā ar 01.01.1993., "Ziņotājs", 44/45, 12.11.1992. [tiešsaiste] [skatīts 30.09.2016]. Pieejams: http://likumi.lv/doc.php?id=66460

[2] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.

1.2.tabula

Finanšu analīzes iegūtās informācijas lietotāji[1]

Lietotāji	Ieguldījums	Pieprasītās kompensācijas veids	Finanšu analīzes mērķis	Informācijas avots
Uzņēmuma vadība	Zināšanas un prasme vadīt	Darba samaksa un prēmijas no peļņas	Darbības efektivitātes analīze, vadības un finanšu lēmumu pieņemšana visās sfērās	Uzņēmuma iekšējie pārskati
Īpašnieki	Pašu kapitāls	Dividendes	Ienākumu līmeņa un ieguldīto investīciju riska līdzvērtīguma analīze, dividenžu izmaksu perspektīvā analīze, finanšu rezultāts un finanšu noturība	Finanšu pārskati
Kreditori	Aizņemtais kapitāls	Procenti	Kredītu dzēšanai un procentu samaksai nepieciešamo resursu pietiekamības analīze, kredītspēja	Finanšu pārskati, speciālās izziņas
Piegādātāji	Produkcijas piegāde, nepārtrauktas darbības nodrošināšana	Līgumcena	Preču samaksai nepieciešamo resursu analīze, maksātspēja	Finanšu pārskati
Pircēji	Produkcijas noiets	Līgumcena, tirgus cena	Uzņēmuma pastāvēšanas ilguma analīze, finanšu rezultāti	Finanšu pārskati
Valsts ieņēmumu dienests	Sabiedrības apkalpošana	Visu nodokļu nomaksa termiņā	Aplikšana ar nodokļiem, finanšu rezultāts	Finanšu pārskati, nodokļu pārskati
Personāls	Darbu izpilde saskaņā ar darba pienākumu sadali, darbs	Darba alga, prēmijas, sociālā nodrošināšana	Uzņēmuma darbības stabilitātes un rentabilitātes analīze ar mērķi noteikt savas nodarbinātības perspektīvas, finanšu rezultāts	Finanšu pārskati

Lietotājus var iedalīt 3 lielās grupās:

1) Vadība – uzņēmuma vadība iegūstot informāciju par uzņēmuma finansiālo situāciju, var gūt iekšējās analīzes rezultātus un šos rezultātus var izmantot tālākai finanšu vadībai;
2) Īpašnieki – pamatu pamatos īpašniekus interesē uzņēmuma stabilitāte, nākotnes perspektīvas, peļņas iespējamība, bet jāatceras, ka katrs īpašnieks var būt ar dažādiem mērķiem;
3) Aizdevēji – ir tie, kuri pieņem lēmumu – aizdot naudas līdzekļus vai neaizdot tos konkrētajam uzņēmuma. Ja tiek aizdoti naudas līdzekļi, rādītāju kopumam ir jābūt vērstam uz nākotnes perspektīvu un aizdevējam ir jāgūst priekšstats, ka

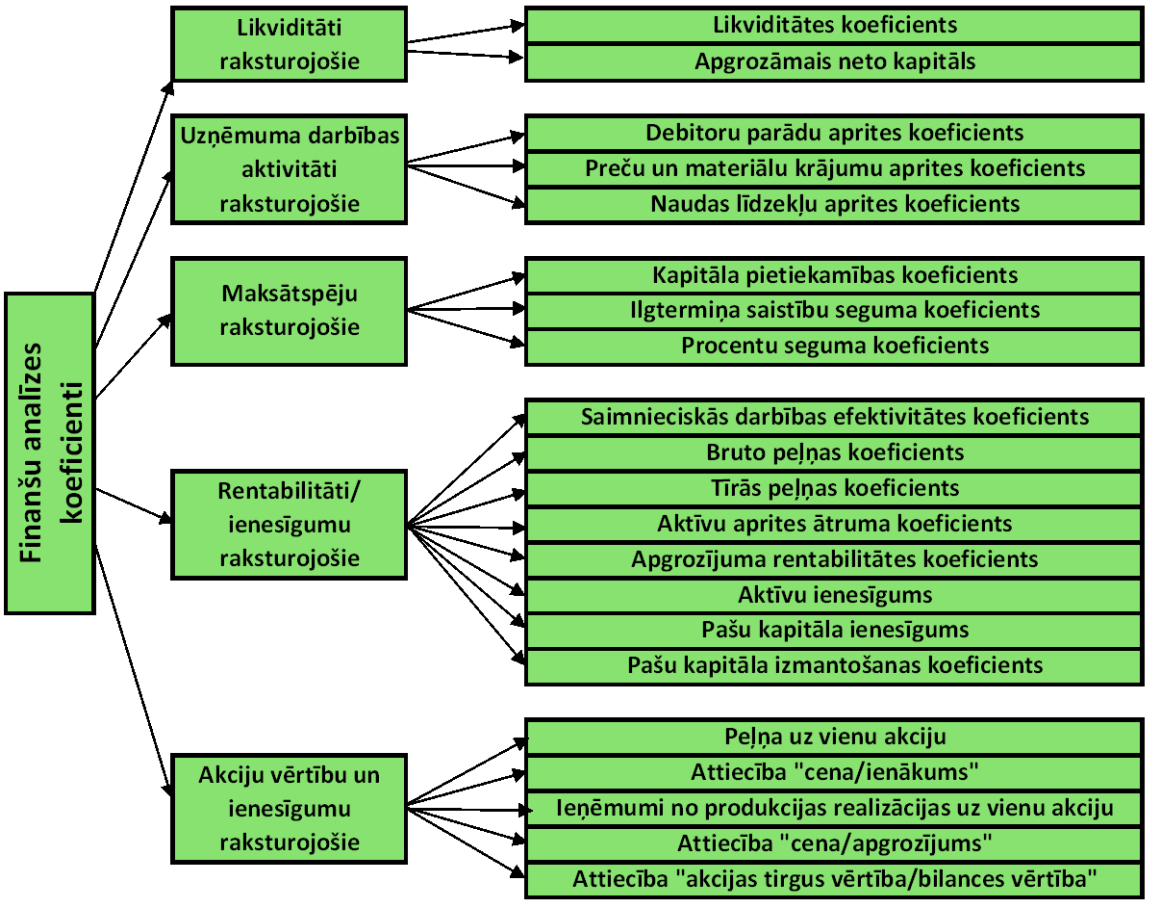
[1] Krogzeme H., *Finanses un nodokļi*: mācību grāmata. Rīga: izdevniecība Rīgas Tehniskā universitāte, 2010., 568.lpp. ISBN 978-9934-10-053-6.

uzņēmums ir spējīgs norēķināties ar tekošajām saistībām un, uzņēmumam būs iespēja norēķināties ar šīm saistībām arī nākotnē.

Aplūkojot 1.2.tabulu, autore secina, ka katrs pārskata lietotājs un analīzes datu apkopotājs, uz uzņēmumu skatīsies ar savu redzējumu un mērķi. Šī iegūtā informācija kalpo par pamatu lēmumu pieņemšanai.

1.4. Finanšu analīzes koeficientu raksturojums

Autore uzskata, ka viena no svarīgākajām finanšu pārskatu analīzes jomām ir finanšu koeficienta analīze.

1.4.attēls. Uzņēmuma analīzē izmantojamie finanšu koeficienti.[1]

Finanšu koeficientu rādītāji palīdz iegūt informāciju par uzņēmuma saimnieciskās darbības novērtēšanu, secinājumu veikšanu un rekomendāciju izstrādāšanu.[2] Tos iedala piecās grupās:

[1] Praude V., *Finanšu instrumenti II*. Izdevniecība SIA „Burtene": Rīga, 2010., 486.lpp. ISBN 978-998-483-301-9.

[2] Zariņa V., Strēle I., *Finanšu plānošana uzņēmumā*: praktiskie padomi. Izdevniecība SIA „Lietišķās informācijas dienests": Rīga, 2009., 108.lpp. ISBN 978-9984-826-63-9.

- Likviditātes rādītāji;
- Aktivitātes rādītāji;
- Finansiālās stabilitātes rādītāji;
- Finanšu parāda seguma rādītāji;
- Rentabilitātes rādītāji.

1.4.attēlā varam aplūkot uzņēmuma likviditāti raksturojošos finanšu koeficientus.

Likviditātes rādītājs raksturo uzņēmuma spēju jebkurā laikā atmaksāt savas īstermiņa saistības. Jo augstāks ir šis rādītājs, jo augstāk vērtējama uzņēmuma īstermiņa maksājuma veikšanas spēja.[1]

Lai identificētu uzņēmuma likviditātes problēmu, var piemērot šādus rādītājus:

- kopējās likviditātes rādītājs;
- starpseguma likviditātes rādītājs;
- absolūtās likviditātes rādītājs.

} īstermiņa saistības

Kopējo likviditātes rādītāju aprēķina pēc formulas 1.1.

(1.1.)[1]

Kopējās likviditātes rādītājs = apgrozāmie līdzekļi : īstermiņa saistības

Kopējās likviditātes rādītājs ir īstermiņa saistību un visu apgrozāmo līdzekļu attiecība. Rādītājs parāda uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības, izmantojot visus apgrozāmos līdzekļus. Šim koeficientam ir jābūt robežās no 1-2. Koeficients parāda likviditāti uz noteiktu datumu, tātad tas atspoguļo statiku.[1]

Analizējot šo rādītāju, galvenā uzmanība ir jāpievērš apgrozāmo līdzekļu sastāvam, piemēram, novecojuši ražošanas krājumi un šaubīgie debitoru parādi var neveidot vajadzīgos maksāšanas līdzekļus.[1]

Starpseguma likviditātes rādītājs tiek aprēķināts pēc formulas 1.2.

(1.2.)[1]

Starpseguma likviditātes rādītājs = apgrozāmie līdzekļi – krājumi : īstermiņa saistības

Starpseguma likviditātes rādītājs raksturo spēju apmaksāt īstermiņa parādus, savlaicīgi iekasējot debitoru parādus un veidojot vajadzīgās naudas un tās ekvivalentu rezerves. Šim rādītājam jābūt vismaz 1, jo tikai tādā gadījumā uzņēmums spēj segt īstermiņa saistības.[1]

[1] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Rīga: Rīgas Tehniskā Universitāte (RTU), 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.

Ražošanas uzņēmumiem vēlamais koeficients būtu 1 jeb 100%, bet tirdzniecības uzņēmumiem vēlams robežās no 0,7-0,8.[1]

Pirms rezultāta ekonomiskās interpretācijas, ir jāanalizē debitoru sastāvs, vai pircēju parādi tiks savlaicīgi apmaksāti.[1]

Un pēdējais no likviditātes rādītājiem ir absolūtās likviditātes rādītājs, kuru aprēķina pēc formulas 1.4.

(1.3.)[1]

Absolūtās likviditātes rādītājs = naudas līdzekļi : īstermiņa saistības

Absolūtās likviditātes rādītājs raksturo uzņēmuma spēju atmaksāt īstermiņa saistības ar vislikvīdākajiem līdzekļiem – naudu un īstermiņa vērtspapīriem. Minētajam rādītājam kritēriju nav. Ja koeficients ir lielāks, jo uzņēmuma rīcībā ir vairāk maksāšanas līdzekļu parādu apmaksai. Bankas, izsniedzot kredītus, pielieto vēlamības kritēriju robežās no 0,2 līdz 0,25.[1]

Veicot likviditātes rādītāju aprēķinu, ir iespējamas divas situācijas:

- ja iegūtie rezultāti nepārsniedz noteikto normatīvu, uzņēmumam ir jāpievērš uzmanība īstermiņa apmaksas spējai;
- ja visi rādītāji ievērojami pārsniedz normatīvus, tas parāda neefektīvu līdzekļu izmantošanu, iesaldējot līdzekļus krājumos vai piešķirot preču kredītu pircējiem.[1]

Kapitāla struktūras rādītāji raksturo uzņēmuma kapitāla struktūru, kā arī finansiālās atkarības pakāpi. Kapitāla struktūras rādītājs parāda ar kādu kapitālu uzņēmums strādā.

Šos rādītājus aprēķina šādam nolūkam:

- Lai noteiktu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu;
- Lai novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu;
- Lai palīdzētu novērtēt uzņēmuma spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības.[1]

Pie kapitāla struktūras rādītājiem pieder šādi rādītāji:

- Finanšu atkarības koeficients;
- Finanšu neatkarības koeficients;
- Finanšu līdzsvara (sviras) koeficients;
    - Maksājamo procentu seguma koeficients;
    - Maksājamo procentu un kredīta dzēšanas seguma koeficients.[1]

Finanšu atkarības koeficients tiek aprēķināts pēc formulas 1.4. Tas parāda aizņemto līdzekļu īpatsvaru kopējā kapitālā. Jo parādu īpatsvars ir augstāks, jo atkarība no kreditoriem

ir lielāka, tas nozīmē gan procentu maksājumu pieaugumu, gan arī dzēšamā kredīta summu pieaugumu. Aizņemtā kapitāla īpatsvara pieaugums pierāda finansiālās neatkarības samazināšanos.[1]

(1.4.)[1]

Finanšu atkarības koeficients = visu parādsaistību summa : aktīvu kopsumma

Finanšu neatkarības koeficients tiek aprēķināts pēc formulas 1.5. Finanšu neatkarības koeficients raksturo kreditoru iespējamo riska līmeni. Tā vēlamā robeža ir vismaz 0,5. Ja tas ir lielāks par 1, tad uzskata, ka uzņēmuma finansiālā stabilitāte ir sasniegusi kritisko robežu.[1]

(1.5.)[1]

Finanšu neatkarības koeficients = pašu kapitāls : aktīvu kopsumma

Finanšu līdzsvara (sviras) koeficients tiek aprēķināts pēc formulas 1.6. Finanšu līdzsvara (sviras) koeficients raksturo uzņēmuma atkarību no aizņēmumiem. Rādītājs izsaka finansiālo risku, ar ko uzņēmumam jārēķinās, piesaistot aizdevumus.[1]

(1.6.)[1]

Finanšu līdzsvara (sviras) koeficients = aizņemtais kapitāls : pašu kapitāls

Kopsavilkumā autore uzskata, ka kapitāla struktūras rādītāji ir svarīgi tieši aizdevējiem, jo aizdevēji izvērtēs šos rādītājus un vērtēs vai uzņēmumam ir racionāli iedot vēl papildus aizņemto kapitālu. Tātad, pirms uzņēmums dodas pie kredītiestādes, uzņēmuma būtu jāizvērtē pašiem savi rādītāji un svarīgi būtu, lai aizņemtais kapitāls nebūtu virs 0,85 aizņemtā kapitāla īpatsvaram.

Vērtējot kapitāla struktūru ir svarīgi ņemt vērā bilances zelta likumus:

1. Ilgtermiņa ieguldījumi ir jāfinansē no pašu kapitāla;
2. Ilgtermiņa ieguldījumi ir jāfinansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām;
3. Apgrozāmie līdzekļi ir jāfinansē ar īstermiņa saistībām.[2]

Uzņēmuma līdzekļu aprites rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Šiem rādītājiem ir liela nozīme, jo līdzekļu aprites ātrums ir ātrums, kādā līdzekļi tiek pārvērsti naudas formā, kas tieši ietekmē uzņēmuma maksātspēju.[3]

---

[1] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Rīga: Rīgas Tehniskā Universitāte (RTU), 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.

[2] FHC Baltic Grāmatvedība. *Pakalpojumi:* bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķinu sagatavošana. [tiešsaiste] [skatīts 27.10.2016.]. Pieejams: http://www.sia-gramatvediba.lv/lv/pakalpojumi/bilance-pelnas-zaudejuma-aprekins-pza

[3] Krogzeme H., *Finanses un nodokļi:* mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2010., 568.lpp. ISBN 978-993-410-053-6.

Uzņēmuma līdzekļu aprites rādītāji ir ļoti daudz, taču autore, bakalaura darba izstrādes gaitā analizēs šādus aprites rādītājus:

- Aktīvu aprites koeficients (skat.1.7. formula);
- Krājumu aprites koeficients (skat.1.8. formula);
    - Krājumu aprites koeficients (dienās) (skat.1.9. formula);
- Debitoru aprites koeficients (skat.1.10. formula);
- Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients (skat.1.11. formula).

Aktīvu aprites koeficients parāda ieņēmumu lielumu, kādu nodrošina katrs aktīvos ieguldītais eiro. Vēlams ir iespējami augstāks šis koeficienta līmenis. Ja tā vērtība ir robežās no 1-2, tas ir nepietiekams līmenis.[1]

(1.7.)[2]

Aktīvu aprites ātrums = neto apgrozījums : aktīvi (vid.) neto

Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes gadā ir apritējuši ražošanas krājumos ieguldītie līdzekļi (kapitāls).[2]

Zems krājuma aprites koeficients parāda to, ka krājumos ir ieguldīts daudz līdzekļu. Pārmērīgi krājumi nozīmē nepamatotu līdzekļu iesaldēšanu, kas savukārt liecina par neefektīvu kapitāla izmantošanu.[3]

(1.8.)[2]

Krājumu aprites koeficients = neto apgrozījums : krājumu vidējā vērtība

Krājumu aprites koeficients dienās rāda dienu skaitu, kas ir nepieciešamas pilnīgai krājuma nomaiņai. Šo rādītāju novērtē pēc tā, kāds ir bijis iepriekšējais periods un salīdzina ar šī brīža datiem.[3]

(1.9.)[2]

Krājumu aprites koeficients (dienās) = 360 dienas : krājumu aprites koeficients

Debitoru aprites koeficients parāda, cik reizes debitoru parādsumma aprit pārskata periodā.[1]

Debitoru aprites rādītāju salīdzina ar rādītāju, kas ir kreditoru aprites rādītājs.

---

[1] Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Rīga: Rīgas Tehniskā Universitāte (RTU), 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.
[2] Zariņa V., Strēle I., *Finanšu plānošana uzņēmumā*: praktiskie padomi. Izdevniecība SIA „Lietišķās informācijas dienests": Rīga, 2009., 108.lpp. ISBN 978-9984-826-63-9.
[3] Januška M., *Finanšu un grāmatvedības kontrole firmā*. Izdevniecība Merkūrijs Info: Rīga, 2010., 112.lpp. ISBN 978-9984-863-04-7.

(1.10.)[2]

Debitoru aprites koeficients = neto apgrozījums : debitori

Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients parāda apgrozāmo līdzekļu izmantošanas intensitāti.[1]

(1.11.)[2]

Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients = neto apgrozījums : apgrozāmie līdzekļi

Šis rādītājs būtu ļoti svarīgs investoriem, kapitāla turētājiem, kuri ir ieguldījuši konkrētā uzņēmumā, kā arī lēmumu pieņemšanā procesā par apstākļiem, kad vajag pieņemt lēmumu - vai un kurā uzņēmumā ieguldīt turpmāk līdzekļus.[1]

Autore uzskata, ka apgrozāmo līdzekļu aprites ātrums savā būtībā parāda, to, cik ātri naudas līdzekļu un uzņēmuma resursi uzņēmumā strādā. Kā arī, jebkurš uzņēmums ir ieinteresēts, lai nauda pēc iespējas ātrāk kustētos, un jo viņa ātrāk kustēsies, jo attiecīgi lielāks finansiālais rezultāts ir sagaidāms.

Rentabilitātes rādītāji raksturo uzņēmuma darbības efektivitāti gan kopumā, gan atsevišķus tā darbības virzienus (ražošanas, komerciālo, finanšu darbību). Rentabilitāte atšķirībā no peļņas ir pilnīgāks rādītājs, jo parāda peļņas un patērēto resursu attiecības. Rentabilitāti izmanto gan darbības novērtēšanai, gan kā līdzekli cenu politikas un investīciju lēmumu efektivitātes novērtēšanai.[2]

Rentabilitātes rādītājus var apvienot vairākās grupās:

- rādītāji, kas raksturo ražošanas izmaksu un investīciju projektu atmaksāšanos;
- rādītāji, kas raksturo apgrozījuma rentabilitāti;
- rādītāji, kas raksturo kapitāla un tā sastāvdaļu ienesīgumu (atdevi).[2]

Rentabilitāti izsaka procentos. Jo augstāks šo procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvāka, savukārt, zems rentabilitātes līmenis, norāda uz uzņēmuma neveiksmi, ja to savlaicīgi nenovērš ir gaidāma uzņēmuma krīze.

Rentabilitāti iedala:

1. Komerciālā rentabilitāte – rāda, kādu peļņu uzņēmums ir ieguvis uz neto apgrozījuma vienību attiecīgi pirms un pēc nodokļu atskaitīšanas. Zem šīs grupas ir 3 rādītāji:

[1] Januška M., *Finanšu un grāmatvedības kontrole firmā*. Izdevniecība Merkūrijs Info: Rīga, 2010., 112.lpp. ISBN 978-9984-863-04-7.
[2] Rurāne M., *Uzņēmuma finanses.* Izdevniecība apgāds „Jumava": Rīga, 2007.,266.lpp.ISBN 978-9984-38-321-7.

- ❖ Bruto peļņas rentabilitāte (skat.1.12. formula) – dod iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma un ražošanas izmaiņu pārmaiņas ietekmē bruto peļņu;

Analizējot iegūto rādītāju, tas obligāti ir jāsalīdzina ar iepriekšējā perioda rādītāju, lai pārbaudītu ieņēmumu un ražošanas izmaksu attiecību izmaiņas:

- ja bruto peļņas rentabilitātes rādītājs ir paaugstinājies, tad uzņēmums ir optimizējis ražošanas izmaksas, samazinājis nelietderīgās izmaksas vai paaugstinājis produkcijas cenu,
- ja bruto peļņas rentabilitātes rādītājs ir pazeminājies, tad tas norāda uz iespējamām problēmām ieņēmumu un izmaksu vadībā – nelietderīgas vai nekontrolējamas izmaksas vai cenu politikas maiņa.[1]

(1.12.)[1]

Bruto peļņas rentabilitāte = bruto peļņa * 100 : neto apgrozījums

Bruto peļņu uzskata par peļņas vai zaudējumu aprēķina vissvarīgāko starprezultātu. Lielumu var izteikt ne vien absolūtā līmeni, bet arī kā attiecību pret neto apgrozījumu.[2]

- ❖ Operatīvās darbības rentabilitāte (skat. 1.13. formula) – rādītājs raksturo neto apgorījuma vienības ienesīgumu;

Rādītājā peļņa pirms procentiem un nodokļu atskaitīšanas, netiek ietverti ieņēmumi un izmaksas, kas nav saistītas ar produkcijas un pakalpojumu ražošanu vai pārdošanu. Operatīvās darbības rentabilitātes rādītājs mēra uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākuma radīšanā. Tam jābūt pēc iespējas augstākam.[2]

(1.13.)[1]

Operatīvās darbības rentabilitāte = peļņa pirms % un nod. ats. * 100 : neto apgrozījums

- ❖ Realizācijas rentabilitāte (skat.1.14. formula) – rādītājs raksturo neto apgrozījuma ienesīgumu, ko veido produkcijas pārdošanas peļņa un ārkārtas peļņa.[1]

Autore uzskata, ka realizācijas rentabilitāte var palielināties, ja samazinās nodokļu vai notiek finanšu politikas pārmaiņas pašā uzņēmumā. Vēlams, lai rādītājs palielinātos.

---

[1] Krogzeme H., *Finanses un nodokļi:* mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2010., 568.lpp. ISBN 978-993-410-053-6.

[2] Januška M., *Finanšu un grāmatvedības kontrole firmā*. Izdevniecība Merkūrijs Info: Rīga, 2010., 112.lpp. ISBN 978-9984-863-04-7.

(1.14.)[1]

Realizācijas rentabilitāte = neto peļņa * 100 : neto apgrozījums

2. Ekonomiskā rentabilitāte – rāda, kāda peļņa ir iegūta, rēķinot uz uzņēmuma aktīvu vienību. Šīm rādītājam pieder aktīvu rentabilitātes rādītājs:
   - ❖ Aktīvu rentabilitāte (skat.1.15. formula) – parāda aktīvu izmantošanas intensitāti, lai palielinātu ieņēmumus un rezultātā gūtu lielāku peļņu pirms % maksājumu un ienākuma nodokļa atskaitīšanas.[1]

(1.15.)[1]

Aktīvu rentabilitāte = peļņa pirms % un nod. atsk. * 100 : aktīvi

3. Finansiālā rentabilitāte – rāda, cik daudz peļņas uzņēmums ieguvis, rēķinot uz vienu kapitāla vienību. Šajā grupā pieder:
   - ❖ Kopkapitāla rentabilitāte (skat.1.16. formula) – parāda kopējā kapitāla sastāva ietekmi uz tā rentabilitāti;

(1.16.)[1]

Kopkapitāla rentabilitāte = neto peļņa + samaksātie % maksājumi * 100 : pašu kapitāls + aizņemtais kapitāls

   - ❖ Pašu kapitāla rentabilitāte (skat.1.17. formula) – parāda pašu kapitāla ienesīgumu (pelnīt spēju).[1]

(1.17.)[1]

Pašu kapitāla rentabilitāte = neto peļņa * 100 : pašu kapitāls

1.5. SWOT (SVID) analīze

SWOT jeb SVID analīze ir efektīvs instruments, lai uzņēmuma vadītājs, komanda, darbinieki noteiktu uzņēmuma stiprās puses un iespējas, un izmantotu tās uzņēmuma attīstībā. SVID analīze norāda uzņēmuma vājās puses, kuras tuvākā nākotnē jāuzlabo un jāattīsta, un draudus, kurus jāsamazina vai jālikvidē. SVID analīze pēta iekšējos un ārējos faktorus, kurus

[1] Rurāne M., *Uzņēmuma finanses.* Izdevniecība apgāds „Jumava": Rīga, 2007.,266.lpp.ISBN 978-9984-38-321-7.

uzņēmuma vadībai jāņem vērā dažādu lēmumu pieņemšanā. SVID analīzes rezultāts ir izstrādāts rīcības plāns vai stratēģija.[1]

Kā redzams 1.3.tabulā ir iespējams veidot četras stratēģijas:

1. SI – stiprās puses kombinē ar ārējās vides iespējām, kas ir pati optimistiskākā no stratēģijām;
2. SD – stiprās puses kombinē ar draudiem, respektīvi - tās stiprās puses, kuras var izmantot, lai mazinātu draudu ietekmi;
3. VI – vājās puses, kuras vajadzētu mazināt vai pārvērst stiprajās pusēs, lai varētu realizēt iespējas, ko sniedz ārējā vide;
4. VD – pati pesimistiskākā stratēģija, ko nerekomendē izmantot.[1]

1.3.tabula

SWOT analīzes stratēģijas[2]

Iekšējie Faktori / Ārējie Faktori	Stiprās puses (S)	Vājās puses (V)
Iespējas (I)	SI Stratēģijas Radīt stratēģijas, kas, balstoties uz iekšējām stiprajām pusēm, izmanto radušās ārējās izdevības	VI Stratēģijas Radīt stratēģijas, kas izmanto ārējās izdevības un pārvar iekšējās vājās puses
Draudi (D)	SD Stratēģijas Radīt stratēģijas, kas izmanto iekšējās stiprās puses, lai izvairītos no ārējiem draudiem	VD Stratēģijas Radīt stratēģijas, kas minimizē iekšējās vājās puses un ļauj izvairīties no draudiem

Un tikai tad, kad visi četri kritiskie informācijas elementi ir noteikti, balstoties uz tiem, uzņēmums var formulēt un īstenot biznesa stratēģiju plānoto mērķu sasniegšanai.[3]

SWOT analīze ir stratēģijas bilance, kur stiprās puses ir konkurences aktīvs, bet vājās puses — pasīvs. Svarīgi zināt, kuras puses pārākums attiecīgajā periodā ir noteicošāks. Stiprās puses uzņēmumam ir jāizmanto, bet vājās puses jāmazina vai jānovērš.[1]

---

[1] InnoSupportTransfer. *Inovatīvās darbības pamatelementi*: rokasgrāmata. [tiešsaiste] [skatīts 27.10.2016.]. Pieejams: http://www.innosupport.net/uploads/media/LV_2_2_01.pdf

[2] InnoSupportTransfer. *Inovatīvās darbības pamatelementi*: rokasgrāmata. [tiešsaiste] [skatīts 27.10.2016.]. Pieejams: https://webanketa.com/direct/upload/books/lv/svid_analize.pdf

[3] Ozols A., *Inovatīvās darbības pamatelementi:* rokasgrāmata mazajiem un vidējiem uzņēmumiem – otrais papildinātais izdevums. Izdevniecība Latvijas investīciju un attīstības aģentūra: Rīga, 2007., 274.lpp. ISBN 978-9984-9857-1-8.

Veicot SWOT analīzi ir jāatceras, ka stiprās un vājās puses ir iekšējie faktori, bet iespējas un draudi ir ārējie faktori. SWOT analīze ir viegli veicama, rezultāti ir viegli lasāmi un saprotami, kā arī viegli apspriežami.[3]

SWOT analīzes efektivitāti nosaka izmantotās informācijas daudzums un precizitāte. Lai sastādītu šo matricu, uzņēmējam jāievāc informācija par ekonomisko situāciju valstī, attiecīgajā reģionā, tā perspektīvām, jāiepazīstas ar likumdošanas izmaiņām, jāanalizē situācija tirgū, jāievāc informācija par konkurentiem utt.[2]

Uzņēmums var veikt SWOT analīzi:

- Izstrādājot stratēģisko plānu vai meklējot problēmas risinājumu;
- Izstrādājot darbības plānu, kurš ir atkarīgs no vairākiem iekšējiem un ārējiem faktoriem, un kura mērķis ir izcelt uzņēmuma stiprās puses un optimizēt ārējo iespēju izmantošanu, tajā pašā laikā samazinot vājo pušu un ārējo draudu ietekmi.[3]

SWOT analīzes darbības saraksts:

1. Nodefinēt mērķus;
2. Savākt informāciju;
3. Organizēt seminārus;
4. Sastādīt SVID matricu;
5. Novērtēt idejas.[3]

Uzņēmumam AS „Latvijas Gāze" SWOT analīze ir aplūkojama darba 2.nodaļā, kurā autore min uzņēmuma stiprās un vājās puses, iespējas un draudus uzņēmuma darbībā.

1.6. Bankrota prognozēšana izmantojot E.Altmaņa modeli

Finanšu analītiķi dažādos laikos ir izveidojuši dažādus modeļus, kas ļauj ar zināmu varbūtību noteikt uzņēmuma finansiālās stabilitātes līmeni un prognozēt maksātnespējas varbūtību tuvākajā nākotnē. Visi modeļi tikuši izstrādāti, izmantojot statistikas metodes. Analizējot lielu uzņēmumu skaitu, vērojot uzņēmuma attīstības dinamiku un meklējot

---

[1] Abizāre V., *Uzņēmējdarbības pamati*: mācību palīglīdzeklis. [tiešsaiste] [skatīts 02.10.2016.]. Pieejams: http://pt.edu.lv/pt/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf

[2] Abizāre V., *Uzņēmējdarbības pamati*: mācību palīglīdzeklis. [tiešsaiste] [skatīts 02.10.2016.]. Pieejams: http://pt.edu.lv/pt/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf

[3] Ready ratios. *References:* SWOT analysis. [tiešsaiste] [skatīts 02.10.2016.]. Pieejams: http://www.readyratios.com/reference/analysis/swot_analysis.html

korelāciju starp dažādiem finanšu rādītājiem un maksātnespējas iestāšanās biežumu, ir atrasti rādītāju īpatsvari, kas vislabāk palīdz nodalīt veiksmīgus uzņēmumus no neveiksmīgiem.[1]

Bieži tiek izmantots E.Altmaņa modelis, ar kuru aprēķina bankrota rādītāju Z (skat.1.18.formula). Šis modelis 90% gadījumu vienu gadu iepriekš var norādīt uz iespējamo bankrotu un 80% gadījumu – divus gadus iepriekš.

Modelis piemērots galvenokārt uzņēmumiem, kuru akcijas tiek kotētas tirgū, bet ir varianti, ko var izmantot arī citi uzņēmumi.

(1.18.)[1]

$$Z = 1,2*X_1+1,4*X_2+3,3*X_3+0,6*X_4+1,0*X_5,$$

kur

X_1 – darba kapitāls/aktīvi;

X_2 – nesadalītā peļņa/aktīvi;

X_3 – peļņa pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas/aktīvi;

X_4 – akciju kapitāls (tirgus vērtība)/saistības;

X_5 – neto apgrozījums/aktīvi.[2]

- Ja iegūtais rādītājs **Z < 1.8**, tad bankrota varbūtība ir ļoti augsta, no 80% - 100%. Tad tikai radikālās pārmaiņas var uzlabot uzņēmuma finansiālo stāvokli;
- Ja **1.8 < Z<2.7**, tad bankrota varbūtība ir augsta, no 35%- 50%. Uzņēmumam ir finansiālās nopietnas problēmas, tad potenciālajiem un esošajiem partneriem jābūt ļoti uzmanīgiem attiecībā ar šādu uzņēmumu. Rūpīgi jāpēta uzņēmuma finansiālais stāvoklis.
- Ja **2.7<Z<3**, tad bankrota risks var būt, no 15% - 20%. Uzņēmuma radušās zināmas problēmas. Ja uzņēmums savlaicīgi novērš šīs problēmas, tad finansiālais stāvoklis uzlabosies.
- Ja **Z>3**, tad uzņēmumam ir maza bankrota varbūtība, nav nepieciešams veikt pārāk sīku finanšu rādītāju analīzi.[3]

Šo bankrota modeli drīkst lietot tikai par pilnu gadu, jo nesadalītā peļņa parādās tikai par gadu.

Akciju tirgus vērtība jāņem uz to momentu, kad rēķina rādītāju X^5.

---

[1] Zariņa V., Strēle I., *Finanšu plānošana uzņēmumā*: praktiskie padomi. Izdevniecība SIA „Lietišķās informācijas dienests": Rīga, 2009., 108.lpp. ISBN 978-9984-826-63-9.

[2] Zariņa V., Strēle I., *Finanšu plānošana uzņēmumā*: praktiskie padomi. Izdevniecība SIA „Lietišķās informācijas dienests": Rīga, 2009., 108.lpp. ISBN 978-9984-826-63-9.

[3] Анализ финансового состояния предприятия. *Статьи*: Финансовый анализ. Оценка вероятности банкротства. http://afdanalyse.ru/publ/finansovyj_analiz/1/bankrot_1/13-1-0-10

- Ja **Z<0**, tad maksātnespēja ir iestājusies.

X^1 var būt ar „-” zīmi, jo tīrais apgrozāmais kapitāls var būt negatīvs;

X^2 un X^3 var būt ar „-” zīmi;

X^4 un X^5 nevar būt ar „-” zīmi.[1]

Autore uzskata, ka bankrota prognozēšana būtu jāveic tad, ja uzņēmums vēlas iegūt skatījumu uz nākotni un, ja uzņēmums vēlas nākotnē būt stabils, drošs un attīstīties. Uzņēmumam ir jāseko līdz visiem faktoriem, kas palīdz uzņēmumam konstatēt finansiālo situāciju un nākotnes perspektīvas.

[1] Šneidere R., *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*. Izdevniecība Lietišķās informācijas dienests: Rīga, 2009, 232.lpp. ISBN 978-9984-826-26-4.

2. AKCIJU SABIEDRĪBAS „LATVIJAS GĀZE" SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS RAKSTUROJUMS

2.1. Dibināšanas vēsture

Gāzes saimniecības vēsture Latvijā aizsākās **1862.gadā**, kad galvaspilsētā Rīgā, Bastejkalnā tika atvērta mākslīgās gāzes fabrika (skat.2.1.attēls), kas ražoja deggāzi Vecrīgas ielu apgaismošanai, vēlāk – arī mājsaimniecības vajadzībām.[1]

2.1.attēls. Rīgas pirmā gāzes fabrika, 20.gadsimta 30.gadu sākums.[2]

1875.gadā starp Bruņinieku un Matīsa ielas galiem tika atklāta otrā gāzes fabrika (skat.2.2.attēls).

2.2.attēls. Rīgas otrā gāzes fabrika.[2]

1950.gadā tika uzstādīti pirmie 50 sašķidrinātās gāzes baloni.[3]

---

[1] Akciju sabiedrība, "Latvijas Gāze": *Uzņēmuma darbība*. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/?id=178&lang=lat

[2] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze", *Uzņēmuma darbība*: Ieskats gāzes nozares vēsturē Latvijā. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://lg.lv/uploads/filedir/File/Uznemuma_darbiba/Ieskats%20gazes%20nozares%20vesture%20Latvija%202002.pdf

[3] Fabrika. Latvijas Gāze: *Slava.* [tiešsaiste] [skatīts 17.09.2016.]. Pieejams: http://www.fabrika.lv/latvijas-gaze#/slava

1952.gadā Rīgā tika uzsākta sašķidrinātās gāzes pārliešanas stacijas būvniecība.[1]

1962.gadā pirmoreiz sāka izmantot dabasgāzi, kad Latviju sasniedza maģistrālais gāzesvads no Dašavas Ukrainā.[1]

No **1966.gada** līdz **1993.gadam** dabasgāzes tīklam pievienojās – Jelgava, Liepāja, Daugavpils un Valmiera.[1]

1968.gadā darbu sāka Inčukalna pazemes gāzes krātuve, kas vēl joprojām funkcionē kā nozīmīgs dabasgāzes piegāžu stabilizators Baltijas valstu reģionā.[1]

1991. gadā pēc PSRS sabrukuma Latvijas valdība pārņēma savā jurisdikcijā visas Latvijas teritorijā esošās ar gāzapgādi saistītās institūcijas un objektus, apvienojot tās valsts uzņēmumā "Latvijas Gāze".[1]

1994.gadā valsts uzņēmums "Latvijas Gāze" tika pārveidots par valsts akciju sabiedrību un iekļauts privatizējamo objektu sarakstā.[1]

1997.gadā akciju sabiedrība „Latvijas Gāze" (turpmāk tekstā – AS „Latvijas Gāze") noslēdza līgumu ar stratēģiskajiem investoriem.[1]

1999.gadā filiālei „Rīgas Gāze" tika pievienotas filiāles „ Daugavpils gāze", „Liepājas gāze" un „Valmieras gāze". Privatizācijas rezultātā no 1997.gada līdz 2002.gadam par uzņēmuma lielākajiem akcionāriem kļuva kompānijas "E.ON Ruhrgas International GmbH", AAS "Gazprom" un SIA "ITERA Latvija".[1]

2000. gada 3.jūlijā ģenerāluzņēmums „Latvijas Gāze" apvienojas ar filiālēm „Rīgas Gāze", „Gāzes transports", „Inčukalna pazemes gāzes krātuve", savukārt filiāle „Sašķidrinātā Gāze" tika pārveidota par meitas kompāniju SIA „Latvijas propāna gāze". Līdz ar to šobrīd visai Latvijas gazifikācijas sistēmai ir vienots nosaukums – Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze".[1]

2011.gadā AS „Latvijas Gāze" saņēma balvu kā visu laiku vērtīgākais biržas uzņēmums.[1]

2015.gadā AS „Latvijas Gāze" nomainījās valdes priekšsēdētājs Aigars Kalvītis.

[1] Fabrika. Latvijas Gāze: *Slava.* [tiešsaiste] [skatīts 17.09.2016.]. Pieejams: http://www.fabrika.lv/latvijas-gaze#/slava

2.2. Organizatoriskā un pārvaldes struktūra

AS „Latvijas Gāze" pārvaldes institūcijas ir akcionāru sapulce, padome un valde.

Akcionāru sapulce ir augstākā AS „Latvijas Gāze" pārvaldes institūcija. Tikai akcionāru sapulcei ir tiesības pieņemt lēmumus par:

1. AS „Latvijas Gāze" gada pārskatu;
2. aizvadītā darbības gada peļņas izlietošanu;
3. Padomes locekļu, revidentu, uzņēmuma kontrolieru un likvidatoru ievēlēšanu un atsaukšanu;
4. prasības celšanu pret valdes un padomes locekļiem un revidentu vai par atteikšanos no prasības pret viņiem, kā arī par uzņēmuma pārstāvja iecelšanu prasības uzturēšanai pret padomes locekļiem;
5. AS „Latvijas Gāze" statūtu grozīšanu;
6. pamatkapitāla palielināšanu vai samazināšanu;
7. AS „Latvijas Gāze" darbības izbeigšanu vai turpināšanu vai par AS „Latvijas Gāze" reorganizāciju;
8. AS „Latvijas Gāze" vērtspapīru emisiju un konversiju;
9. atlīdzības noteikšanu padomes locekļiem un revidentam;
10. citiem jautājumiem, ja tas paredzēts likumā.[1]

Akcionāru sapulce tiek organizēta katru gadu un to sasauc valde. Akcionāru sapulce ir tiesīga, ja tajā pārstāvēta vismaz puse no apmaksātā pamatkapitāla.[1]

Akcionāru sapulce pieņem lēmumus atklāti balsojot ar pārstāvēto balsstiesīgo Akcionāru balsu vairākumu. Akcionāru sapulce var nolemt, ka balsošana par visiem vai atsevišķiem darba kārtībā esošiem jautājumiem notiek aizklāti.[1]

Akcionāru sapulces gaita tiek protokolēta. Protokolu paraksta akcionāru sapulces vadītājs, divi akcionāru sapulces izvēlēti akcionāri un akcionāru sapulces sekretārs.[1]

Padome ir sabiedrības pārraudzības institūcija, kas akcionāru sapulču starplaikos pārstāv akcionāru interese un likumos un statūtos noteiktajos ietvaros uzrauga valdes darbību. Padome darbojas saskaņā ar padomes apstiprināto nolikumu. Padomi uz trīs gadu termiņu ievēl akcionāru sapulce. Ar vienkāršu balsu vairākumu no sava vidus, padome ievēl padomes priekšsēdētāju un divus priekšsēdētāja vietniekus.[1]

---

[1] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* statūti. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Parvalde/AS_Latvijas_Gaze_Statuti.pdf

AS „Latvijas Gāze" padomes sastāvā ir 11 personas, kur viena persona ir padomes priekšsēdētājs, divas personas ir padomes priekšsēdētāja vietnieki, bet pārējās 8 personas ir padomes locekļu amatā.[1]

AS „Latvijas Gāze" padomes sastāvs 2016.gadā:

- padomes priekšsēdētājs - Kirils Seļezņovs;
- padomes priekšsēdētāja vietnieki - Juris Savickis un Olivers Gīze;
- padomes locekļi - Gijoms Rivrons, Nikolass Merigo Kuks, Jorgs Tumats, Hanss Pēters Florens, Oļegs Ivanovs, Nikolajs Dubiks, Vitālijs Hatjkovs un Jeļena Mihailova.[1]

Padomes uzdevumi ir šādi:

1. ievēlēt un atsaukt valdes locekļus, pastāvīgi uzraudzīt valdes darbību, noteikt valdes locekļu atalgojumu;
2. uzraudzīt, lai sabiedrības lietas tiktu kārtotas saskaņā ar likumiem, statūtiem un akcionāru sapulces lēmumiem;
3. izskatīt sabiedrības gada pārskatu un valdes priekšlikumu par peļņas izlietošanu un sastādīt savu ziņojumu;
4. pārstāvēt sabiedrību tiesā visās sabiedrības celtajās prasībās pret valdes locekļiem, kā arī valdes locekļu celtajās prasībās pret sabiedrību un pārstāvēt sabiedrību citās tiesiskajās attiecībās ar valdes locekļiem;
5. apstiprināt darījuma slēgšanu starp sabiedrību un valdes locekli vai revidentu;
6. iepriekš izskatīt visus jautājumus, kas ir akcionāru sapulces kompetencē vai, kas pēc valdes vai padomes locekļu ierosinājuma ir ieteikti apspriešanai akcionāru sapulcē, un sniegt par tiem atzinumu.[2]

Ar klātesošo padomes locekļu balsu vairākumu tiek pieņemti lēmumi. Padome ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās vairāk par pusi no padomes locekļiem. Visas padomes sēdes tiek protokolētas un protokolus paraksta visi klātesošie padomes locekļi. Padome uz trīs gadu termiņu ievēl valdes locekļus.[2]

Valde pārzina un vada visas sabiedrības lietas, pārstāv sabiedrību un pārvalda sabiedrības mantu atbilstoši likumiem, statūtiem un akcionāru sapulces lēmumiem. Valde izlemj visus ar sabiedrības darbību saistītos jautājumus, kas nav padomes vai akcionāru sapulces kompetencē. Valde darbojas saskaņā ar padomes norādījumiem un valdes reglamentu, kuru pēc saskaņošanas ar padomi apstiprinājusi valde. Valdes locekļi ir tiesīgi

[1] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* pārvaldes struktūra. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://lg.lv/?id=95&lang=lat

[2] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* statūti. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Parvalde/AS_Latvijas_Gaze_Statuti.pdf

jebkurā laikā pieprasīt no sabiedrības darbiniekiem pārskatu par sabiedrības vispārējo stāvokli un saņemt pilnīgu informāciju par sabiedrības un tās filiāļu, uzņēmumu un pārstāvniecību darbību un noslēgtajiem darījumiem, pārbaudīt budžetu, bilanci, revidentu ziņojumus par sabiedrību un tās filiālēm, pārstāvniecībām un uzņēmumiem, pārbaudīt citus sabiedrības reģistrus un dokumentus. Valdes sēdes notiek pēc vajadzības, bet ne retāk kā vienu reizi mēnesī. Sēdes sasauc valdes priekšsēdētājs. Valde ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās ne mazāk kā trīs valdes locekļi. Valdes sēdes notiek valdes reglamentā noteiktajā kārtībā. Valde pieņem lēmumus ar valdes locekļu vienkāršu balsu vairākumu. Valdes priekšsēdētājs vada valdes darbību un organizē sabiedrības ikdienas vadību, tajā skaitā:

- informē padomi par ikvienu nozīmīgu sabiedrības darbības aspektu;
- iesniedz valdei apstiprināšanai sabiedrības struktūru;
- izlemj visus sabiedrības darbības jautājumus, kas atrodas viņa kompetencē;
- organizē akcionāru sapulces lēmumu izpildi;
- veic citas valdes reglamentā paredzētās funkcijas;
- atskaitās padomei par darījumiem, kas noslēgti ar akcionāriem un citām ar sabiedrību saistītām personām;
- organizē valdes reglamenta izstrādi un tā saskaņošanu ar padomi.[1]

AS „Latvijas Gāze" valde sastāv no 5 personām – valdes priekšsēdētāja, diviem valdes priekšsēdētāja vietniekiem un diviem valdes locekļiem.

AS „Latvijas Gāze" padomes sastāvs 2016.gadā:

– valdes priekšsēdētājs – Aigars Kalvītis;
– valdes priekšsēdētāja vietnieki, locekļi - Mario Nullmeiers un Aleksandrs Frolovs;
– valdes locekļi – Zane Kotāne un Gints Freibergs.[2]

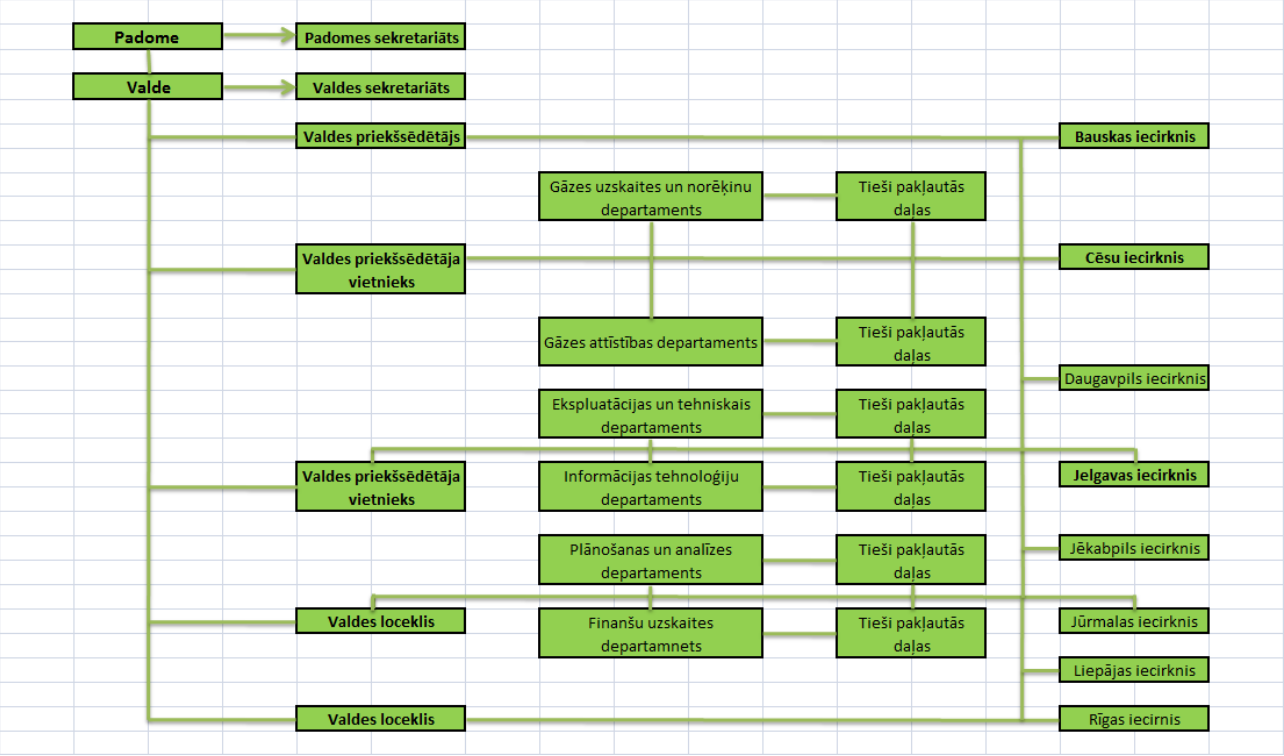
Valdes priekšsēdētājs pārstāv AS „Latvijas Gāze" atsevišķi, jebkurš cits valdes loceklis pārstāv AS „Latvijas Gāze" kopīgi ar vēl vienu valdes locekli.[1]

2.3.attēlā ir attēlots AS „Latvijas Gāze" pārvaldes un organizatoriskā struktūra, kuras priekšgalā ir padome un valde. AS „Latvijas Gāze" ir 8 iecirkņi un 6 departamenti un to pakļautās tiešās nodaļa.

AS „Latvijas Gāze" ir skaidri sadalītas struktūrdaļas, kuras vada savu sfēru pārzinoši speciālisti. Katra struktūrdaļa ir pakļauta attiecīgajam departamentam vai daļai. Par attiecīgās

[1] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Principi un vadmotīvi*. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Parvalde/AS_Latvijas_Gaze_Statuti.pdf
[2] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* pārvaldes struktūra. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://lg.lv/?id=96&lang=lat

daļas pienākumiem ir minēts amatu aprakstos un darba līgumos, uzņēmumam ir arī savs darba koplīgums.

2.3.attēls. AS „Latvijas Gāze" pārvaldes un organizatoriskā struktūra, 2015.[1]

AS „Latvijas Gāze" akcijas un akcionāri

Pamatojoties uz LR MK 1995.gada 2.augusta rīkojumu Nr.444 „Par valsts akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" privatizāciju", AS „Latvijas Gāze" tika iekļauta privatizējamo objektu sarakstā. 1996.gadā AS „Latvijas Gāze" pamatkapitāls bija 27 000 000 latu ar nominālvērtību 1,00 LVL.[2]

Kopš 1999. gada 15. februāra AS "Latvijas Gāze" akcijas tiek kotētas Rīgas biržā. Šobrīd AS "Latvijas Gāze" akcijas kotējas biržas Nasdaq Riga Baltijas Otrajā sarakstā. AS "Latvijas Gāze" ir iekļauta trijos tirdzniecības indeksos - OMX Baltic, OMX Riga un OMX Baltic Energy.[3]

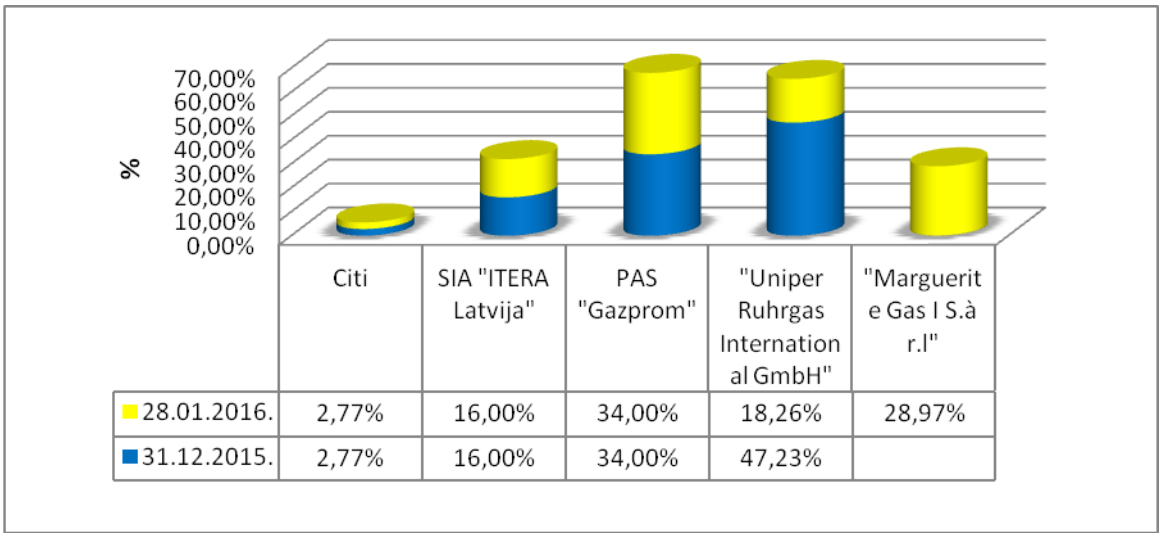
Uz 2015.gada 31.decembri AS „Latvijas Gāze" pamatkapitālu veido EUR 55 860 000, no kuriem 39 900 000 sastāv uzņēmuma akcijas. Vienas akcijas nominālvērtība ir EUR 1,42. Visas 39 900 000 AS „Latvijas Gāze" akcijas dod to īpašniekiem vienādas tiesības, konkrēti:

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze" gada pārskata 2015.
[2] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze", *Uzņēmuma darbība*: Ieskats gāzes nozares vēsturē Latvijā. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://lg.lv/uploads/filedir/File/Uznemuma_darbiba/Ieskats%20gazes%20nozares%20vesture%20Latvija%202002.pdf
[3] Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze". *Investoru attiecības*: akcijas un tirdzniecība. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/?id=189&lang=lat

tiesības uz dividendes un likvidācijas kvotas saņemšanu, kā arī balsstiesībām akcionāru sapulcē.[1]

14 571 480 no AS „Latvijas Gāze" akcijām ir vārda akcijas, savukārt, 25 328 520 akcijas ir uzrādītāja akcijas, kas atrodas publiskā apgrozībā. AS „Latvijas Gāze" piederošās akcijas ir dematerializētas akcijas.[2]

AS „Latvijas Gāze" ir 4 akcionāri (skat.2.4.attēls) – "E.ON Ruhrgas International GmbH", "Marguerite Gas I S.à r.l.", PAS "Gazprom", SIA "ITERA Latvija" un pārējie akcionāri.[3]

	Citi	SIA "ITERA Latvija"	PAS "Gazprom"	"Uniper Ruhrgas International GmbH"	"Marguerite Gas I S.à r.l"
28.01.2016.	2,77%	16,00%	34,00%	18,26%	28,97%
31.12.2015.	2,77%	16,00%	34,00%	47,23%	

2.4.attēls. AS „Latvijas Gāze" akcionāri un tiem piederošās akcijas, 2015.- 2016.gads, %.[4]

AS „Latvijas Gāze" kapitalizācijas vērtība 2015. gada 12 mēnešos sasniedza EUR 389,4 milj. – par EUR 24,7 milj. vairāk nekā iepriekšējā pārskata perioda 12 mēnešos. Pēc akciju tirgus kapitalizācijas AS „Latvijas Gāze" ieņēma 2. vietu starp Nasdaq Riga kotētiem uzņēmumiem un 6. vietu starp Nasdaq Baltic kotētiem uzņēmumiem.[5]

[1] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Principi un vadmotīvi*. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Parvalde/AS_Latvijas_Gaze_Statuti.pdf
[2] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Investoru attiecības*: akcijas un tirdzniecība. [tiešsaiste] [skatīts 20.09.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/index.php?id=189&lang=lat
[3] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* pārvaldes struktūra. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/?id=94
[4] Autores veidots pēc AS „Latvijas Gāze" Skaitļi un fakti/2015.
[5] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Investoru attiecības:* finanšu pārskati 2015. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Finansu_parskati_2015/2015_12_menesi_Auditets.pdf

2.3. Saimnieciskās darbības un ekonomikas rādītāji

AS "Latvijas Gāze" ir vienīgais dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas, sadales un realizācijas operators Latvijā. AS "Latvijas Gāze" nodrošina vairāk nekā 444 000 uzņēmuma klientu 1.29 miljardus kubikmetru dabasgāzes, bet apkures sezonā – no Inčukalna pazemes gāzes krātuves arī Igaunijai, Krievijas ziemeļrietumu daļai un Lietuvai.[1]

AS "Latvijas Gāze" mērķis ir stiprināt uzņēmuma vadošās pozīcijas Latvijas kurināmā tirgū, palielinot dabasgāzes pieejamību, veicinot tās patēriņa dažādību un nodrošinot Latvijā vienas no stabilākajām dabasgāzes piegādēm Eiropā.[1]

AS "Latvijas Gāze" misija ir nodrošināt savu devumu Baltijas reģiona ekonomikai, panākot piegāžu drošumu, nozares attīstību un cenu konkurētspēju.[1]

AS "Latvijas Gāze" vīzija ir padarīt Latviju par vienu no Eiropā lielākajiem dabasgāzes uzglabāšanas centriem, izmantojot mūsu valsts unikālās ģeoloģiskās struktūras.[1]

AS „Latvijas Gāze" fokuss:

- Gāzapgādes drošība;
- Ilgtspējīgas investīcijas;
- Efektīva pārvaldība;
- Profesionāls personāls;
- Produkta kvalitāte;
- Pakalpojumu kvalitāte;
- Cenu konkurētspēja;
- Tīklu attīstība un klientu piesaiste.[2]

AS "Latvijas Gāze" ir četri darbības segmenti:

- gāzes pārvade (ietver dabasgāzes transportēšanu pa augsta spiediena vadiem, lai piegādātu to attiecīgai sadales sistēmai vai tieši lietotājiem);
- gāzes glabāšana (dabasgāzes uzglabāšana Inčukalna pazemes gāzes krātuvē);
- gāzes sadale (ietver dabasgāzes transportēšanu pa augsta, vidēja un zema spiediena vadiem);
- gāzes tirdzniecība (kas ietver dabasgāzes iepirkšanu pārdošanai un pārdošanu dabasgāzes lietotājiem).[2]

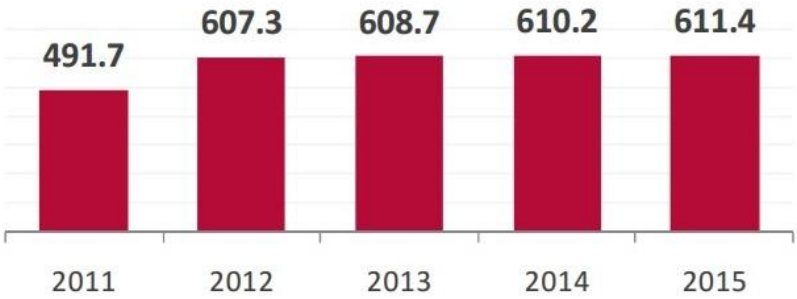
[1] Akciju sabiedrība, "Latvijas Gāze": *Uzņēmuma darbība*. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/?id=178&lang=lat

[2] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Investoru attiecības:* finanšu pārskati/2015. [tiešsaiste] [skatīts 06.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Finansu_parskati_2015/2015_12_menesi_Auditets.pdf

AS “Latvijas Gāze” finansiālās darbības pamatprincipi ir šādi:

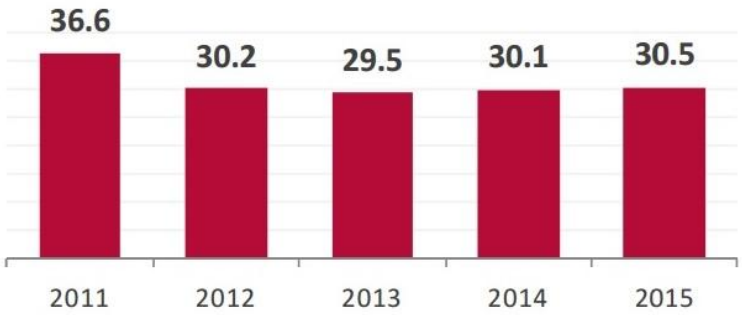
- investīcijas ar dabasgāzes piegāžu stabilitāti un drošību saistītās infrastruktūras modernizācijā;
- investīcijas infrastruktūras attīstībā un pakalpojumu kvalitātē;
- konkurētspējīga dabasgāzes un pakalpojumu cena;
- peļņa, kas ļauj veikt investīcijas un izmaksāt dividendes atbilstoši starptautiskajai dabasgāzes nozares praksei.[1]

2.5.attēlā ir aplūkojams AS „Latvijas Gāze” pašu kapitāls, laika posmā no 2011.-2015.gadam.

2.5.attēls. AS „Latvijas Gāze” pašu kapitāls no 2011.-2015.gadam. milj. EUR.[2]

Kā redzams 2.5.attēlā, AS „Latvijas Gāze” pašu kapitālam katru gadu ir tendence pieaug. 2015.gada beigām tas sasniedz 611,4 milj. EUR jeb par aptuveni 60% vairāk, salīdzinājumā ar 2011.gadu, kad pašu kapitāls bija viszemākais – vien 491,7milj. EUR. 2015.gadā pašu kapitālā ir pieaugusi nesadalītā peļņa, kas sasniedz 57 milj. EUR no kopējās pašu kapitāla vērtības.

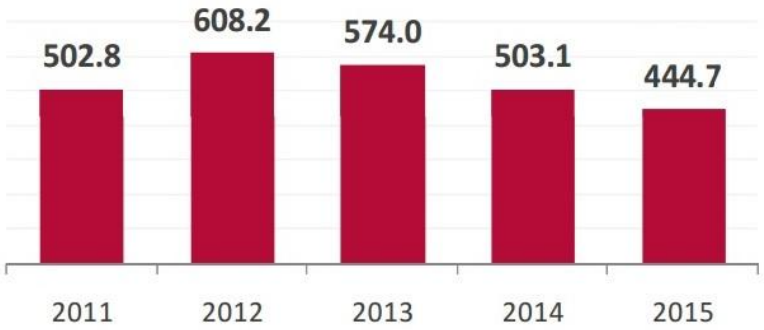
2.6.attēls. AS „Latvijas Gāze” peļņa no 2011.-2015.gadam, milj. EUR.[2]

[1] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze”. *Investoru attiecības:* finanšu pārskati/2015. [tiešsaiste] [skatīts 06.10.2016.] . Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Finansu_parskati_2015/2015_12_menesi_Auditets.pdf

[2] Akciju sabiedrība “Latvijas Gāze”. Investoru attiecības: skaitļi un fakti 2015. [tiešsaiste] [skatīts 06.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Skaitli_un_fakti/2015_Skaitli_un_Fakti.pdf

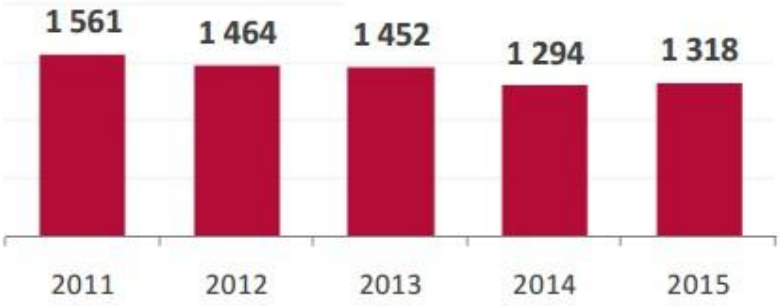
2.6.attēlā ir aplūkojama AS „Latvijas Gāze" peļņa no 2011.-2015.gadam. Neskatoties uz netipiski siltajiem laika apstākļiem apkures sezonu laikā un dabasgāzes pārdošanas apjoma kritumu, AS „Latvijas Gāze" peļņa 2015.gadā ir sasniegusi 30,5 milj. EUR, kas ir līdzīgs iepriekšējo gadu peļņas līmenim un izskaidrojams ar rentabilitātes pieaugumu. Peļņas pieaugums skaidrojams ar mazākām materiālajām izmaksām 2015.gadā, jo samazinājās izmaksas par dabasgāzes iepirkšanu, bija mazāk izmaksu par rezerves daļām un degvielas izmaksām.

Savukārt, AS „Latvijas Gāze" neto apgrozījumu no 2011.-2015.gadam, ir iespējams aplūkot 2.7.attēlā.

2.7.attēls. AS „Latvijas Gāze" neto apgrozījums no 2011.-2015.gadam, milj. EUR.[1]

Kā redzams 2.7.attēlā, AS „Latvijas Gāze" kopējais neto apgrozījums no sniegtajiem pakalpojumiem un pārdotās dabasgāzes 2015.gadā ir samazinājies par 16%, salīdzinājumā ar 2012.gadu, kurā neto apgrozījums ir bijis visaugstākais 608,2 milj. EUR. Neto apgrozījuma samazinājums ir skaidrojams ar dabasgāzes realizācijas apjomu un dabasgāzes tirdzniecības cenu izmaiņām, kā arī ar Inčukalna pazemes gāzes krātuves sniegto pakalpojumu citu valstu vajadzībām struktūras izmaiņām.

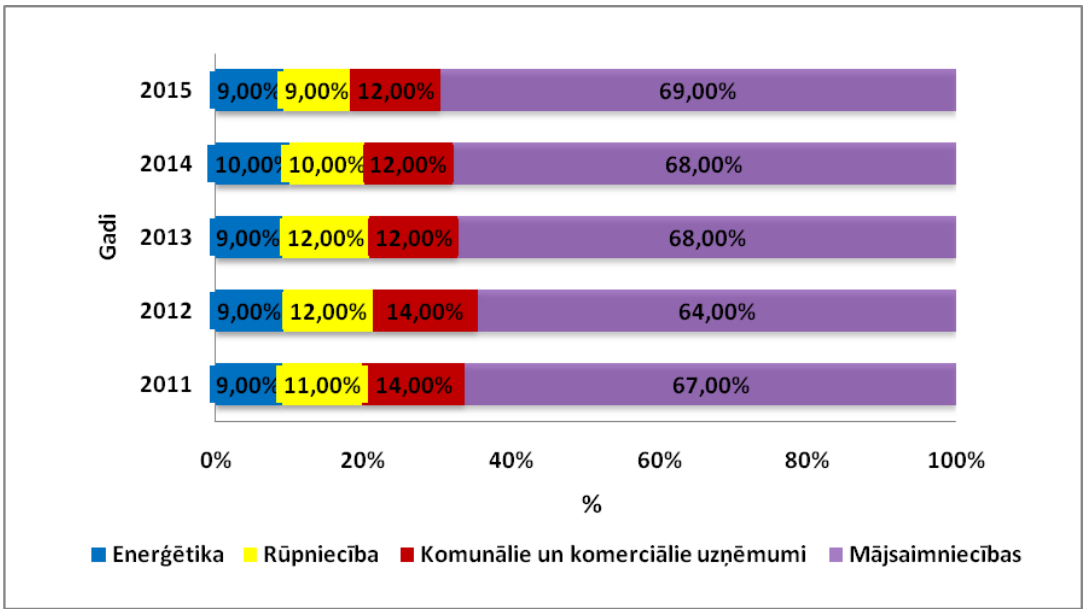

2.8.attēls. AS „Latvijas gāze" pārdotās dabasgāzes patēriņš no 2011.-2015.gadam, milj. m^3.[1]

[1] Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze". Investoru attiecības: skaitļi un fakti 2015. [tiešsaiste] [skatīts 06.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Skaitli_un_fakti/2015_Skaitli_un_Fakti.pdf

2.8.attēlā ir aplūkojams AS „Latvijas Gāze" dabasgāzes patēriņš, laika posmā no 2011.gada līdz 2015.gadam. Visaugstākais dabasgāzes patēriņš ir bijis 2011.gadā, kur tas sasniedzis 1561 milj. m^3, taču viszemākais tas ir 2014.gadā – 1294 milj. m^3. Dabasgāzes patēriņa samazinājums ir saistīts ar augsto gaisa temperatūru ziemas mēnešos, kā arī ar siltumapgādes uzņēmumu investīcijām atjaunojamo energoresursu izmantošana un daļēju fosilā kurināmā aizstāšana ar šķeldu.

Savukārt, pozitīvi patēriņu no 2011.-2013.gadam ir ietekmējis elektroenerģijas tirgus, izmantojot dabasgāzi par ražošanas avotu, un klientu skaita pieaugums mājsaimniecību, kā arī komunālo un komerciālo klientu sektorā.

2.9.attēls. Dabasgāzes tirdzniecība Latvijā pa nozarēm 2011. – 2015.gada periodā, %.[1]

Dabasgāzes tirdzniecību Latvijā pa nozarēm, varam aplūkot 2.9.attēlā. Kā vērojams 2.9.attēlā, energoietilpīgajā enerģētikas nozarē, 2015.gadā patēriņš ir samazinājies par 1%, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

Arī rūpniecības nozarē katru gadu ir novērojams kritums, kas skaidrojams ar AS „Liepājas metalurgs" slēgšanu. Arī vairāki citi ražošanas uzņēmumi, ņemot vērā tirgus situāciju, samazināja ražošanas apjomus.

Savukārt, dabasgāzes patēriņš komunālo un komerciālo uzņēmumu nozarē no 2013.-2015.gadam ir bijis nemainīgs, noturot 12% atzīmi.

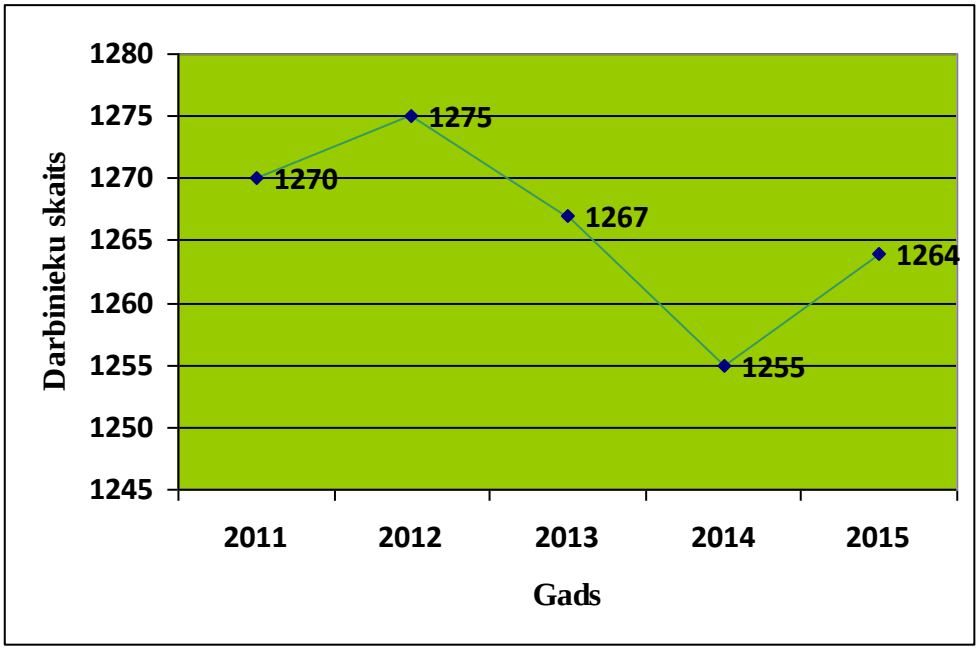
Mājsaimniecību nozarē dabasgāzes īpatsvara patēriņš, laika periodā no 2011.gada līdz 2015.gadam ir pieaudzis.

Vērojot 2.9.attēlu autore secina, ka lielas izmaiņas dabasgāzes tirdzniecībai Latvijā pa nozarēm nav novērojamas, jo izmaiņas no 2011.gada līdz 2015.gadam ir vien 2% – 3% robežās.

AS „Latvijas Gāze" klienti ir rūpnieciskie klienti, komerciālie klienti, mājsaimniecību apkure un mājsaimniecību plītis. Katru gadu klientu skaits akciju sabiedrībai „Latvijas Gāze" pieaug.

2.4. Personāls

Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze" apzinās kvalificētu, motivētu darbinieku izšķirīgo nozīmi uzņēmumā. Savus darbiniekus cienām un uzskatām par lielu vērtību. Tāpēc personāla vadības mērķis un politika ir nodrošināt tādu darbinieku piesaisti, kuri sekmētu darba efektivitāti un uzņēmuma stratēģisko mērķu sasniegšanu.[1]

2.10.attēls. AS „Latvijas Gāze" vidējais uzņēmumā strādājošo darbinieku skaits, 2011. – 2015.gadam, skaitliskās vienībās[2]

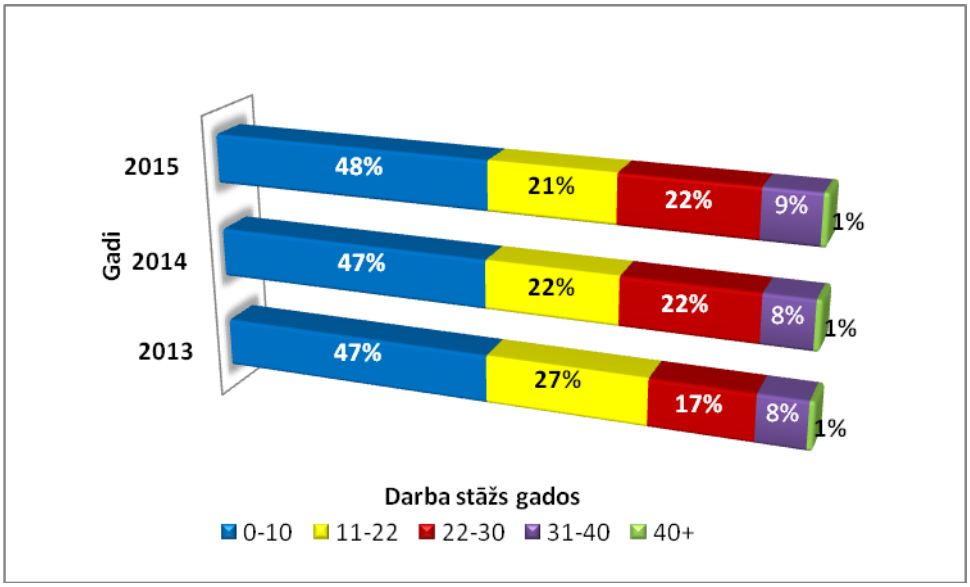
Kā redzams 2.10.attēlā, vidējais nodarbināto skaits AS "Latvijas Gāze" gada laikā nedaudz ir pieaudzis. 2014. gadā uzņēmumā strādāja 1255 cilvēki, kas ir par deviņiem darbiniekiem mazāk, salīdzinot ar 2015. gadu. Vairāk nekā pusei darbs ir saistīts ar

[1] Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze". *Investoru attiecības*: finanšu pārskati/2014. [tiešsaiste] [skatīts01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Finansu_parskati_2014/2014_Gadagramata.pdf

[2] Autores veidot pēc AS „Latvijas Gāze", Skaitļi un fakti 2015

dabasgāzes sadali. Pārliecinoši lielākā daļa klientu (98%) ir mājsaimniecības, no tām lielākā daļa ir plīts lietotāji, kas galvenokārt dzīvo pilsētvidē ar plašiem sadales tīkliem. Šiem tīkliem jānodrošina ekspluatācija un avārijas dienests. Otrs lielākais darbinieku skaita rādītājs ir dabasgāzes tirdzniecības virzienam, kam ir tāda pati klientu struktūras ietekme, jo lielajam klientu skaitam nepieciešama atbilstoša apkalpošana Rīgā un citās Latvijas pilsētās.

Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze" ir ieviesusi konkurētspējīgu atalgojuma un piemaksu sistēmu, radījusi drošu un mūsdienīgu darba vidi, īstenojusi sociālās aizsardzības un garantiju programmu. Papildus darba attiecību regulējumam, ko nosaka valsts likumi, uzņēmumā ir arī "Darba koplīgums" un "Darba kārtības noteikumi". Koplīguma galvenais mērķis ir radīt darbiniekam labvēlīgākus noteikumus. Tajā risināti nodarbinātības garantiju, sociālo garantiju, darba drošības un veselības aizsardzības organizācijas jautājumi. Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze" nodrošina darbiniekiem ikmēneša iemaksas atklātajā pensiju fondā.

2.11.attēls. AS „Latvijas Gāze" darbnieku darba stāžs no 2013.-2015.gadam, %.[1]

2.11.attēlā ir aplūkojams AS „Latvijas Gāze" darbinieku stāžs pa gadiem, laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam. AS „Latvijas Gāze" raksturīga darbaspēka noturība un stabilitāte. Pēc 2.11.attēla, varam secināt, ka AS „Latvijas Gāzē" 48% aizņem darbinieki, kuru darba stāžs ir mazāks par 10 gadiem, tas liecina, ka kolektīvu papildina jauni speciālisti, bet vienlaikus uzņēmumā ir pietiekami daudz pieredzējušu darbinieku, kas var nodot savu pieredzi un zināšanas jaunajiem.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Skaitļi un fakti, 2015

2.5. SWOT (SVID) analīze

Lai noskaidrotu kādi fakti ietekmē uzņēmuma AS „Latvijas Gāze" turpmāko darbību, kā arī pārliecinātos par uzņēmuma pašreizējo situāciju, autore veic SWOT jeb SVID analīzi (skat.2.1.tabula).

2.1.tabula

AS „Latvijas Gāze" SWOT analīze, 2016

Stiprās puses	**Vājās puses**
• Ekskluzīvas piegādes tiesības gāzes tirgū • Dabai draudzīgs energoresurss • Gāzes transporta, regulēšanas un sadales sistēma • Pilnīga sistēmas uzraudzība • Nepārtraukta piegāde • Kvalificēts personāls gāzes apgādes sistēmas ekspluatācijai • Inčukalna Pazemes gāzes krātuve	• Valsts regulēta pārdošanas cena • Nav pilnīga maģistrālo un sadales gāzesvadu pārklājuma pa visu valsti • Augstas ierīkošanas izmaksas • Paliels birokrātijas process • Darbinieku savstarpējs komunikācijas trūkums • Nav savu dabasgāzes iegulu
Iespējas	**Draudi**
• Naftas produkta cenas uzrāda tendenci pieaugt • Inčukalna Pazemes gāzes krātuve ir stratēģiski nozīmīgs objekts Eiropā • Ir iespējama attīstība pieslēgumu palielināšanā un paplašināšanā • Pakalpojuma pieprasījumam ir tendence palielināties	• Atkarība no dabasgāzes piegādātāja • Eiropas Savienības nostāja pret monopolstāvokli • Iespēja patērētājiem mainīt kurināma veidu • Politikas ietekme – nodokļi • Zems iedzīvotāju blīvums lielākajā valsts teritorijā

Stiprās puses. AS "Latvijas Gāze" ir ekskluzīvas tiesības Latvijas kurināmā tirgū nodarboties ar dabas gāzes iepirkšanu, transportu, uzglabāšanu un sadali patērētājiem.

Dabasgāzes ir dabai draudzīgs kurināmais, jo dabasgāzei sadegot veidojas ļoti maz CO_2 izmešu, kas vairumam Latvijas iedzīvotāju ir svarīgs faktors izvēloties apkures veidu, un šādu cilvēku kļūst aizvien vairāk.

AS „Latvijas Gāze" ir attīstīta gāzes transporta, regulēšanas un sadales sistēma.

AS „Latvijas Gāze" veic pilnīgu sistēmas uzraudzību, līdz ar to klients var justies droši gan par to, ka pakalpojums vienmēr būs pieejams, gan par to, ka dabasgāze klienta mājoklī nav drauds. Tas tiek panākts regulāri pārbaudot dabasgāzes sadales tīkla tehnisko stāvokli, kā arī nepārtraukti modernizējot šo tīklu aprīkojot to ar uzraudzības, kontroles un datu iegūšanas sistēmām.

Ar Inčukalna pazemes gāzes krātuves palīdzību, apkures sezonā tiek nodrošināta pilnīga dabasgāzes piegāde un nav jāsatraucas par to, ka varētu būt dabasgāzes piegādes pārtraukumi.

AS „Latvijas Gāze" strādā atbildīgi darbinieki, kuru izglītošanai uzņēmums iegulda daudz laika un līdzekļu. Periodiski tiek rīkoti darbinieku apmācības kursi, semināri, kā arī tiek gūta informācija un pieredze no kolēģiem līdzīgās ārvalstu kompānijās ārvalstīs.

AS „Latvijas Gāze" pieder Inčukalna Pazemes gāzes krātuve, kas dod iespēju iesūknēt un uzglabāt 3.2 miljardus m^3 aktīvā dabasgāzes, kas pilnībā nodrošinās Latvijas un reģiona vajadzības pēc kurināmā. Nākotnē krātuvē iespējams uzglabāt dabasgāzi arī Somijas vajadzībām.

Vājās puses. Latvijā nav savu dabasgāzes iegulu, līdz ar to dabasgāze ir jāimportē no citām valstīm, šajā gadījumā no Krievijas. Ja Latvijai būtu savas dabasgāzes iegulas, tad arī tarifs būtu patērētājiem draudzīgās, un uzņēmums būtu daudz neatkarīgāks.

Kā jau visos lielos uzņēmumus arī AS „Latvijas Gāze" ir savs birokrātijas līmenis, taču ar šīs birokrātijas palīdzību tiek nodrošināta pakalpojuma piegādes stabilitāte un drošums, jo visas jaunās gazifikācijas, visas ar gāzi saistītās rekonstrukcijas drīkst darīt tikai attiecīgi kvalificēti darbinieki un AS „Latvijas Gāze" veic šo procesu uzraudzību, pārbaudi un nepieciešamības gadījumā arī avāriju likvidēšanu.

AS „Latvijas Gāze" ir uzņēmums, kur ir nodarbināti 1246 darbinieki, un reizēm gadās, ka savstarpējas komunikācijas trūkuma dēļ kaut kādas konkrētas uzņēmumam nozīmīgas lietas netiek paveiktas vispār, vai tiek paveiktas ne pārāk efektīvi. Jāpiebilst, ka komunikāciju trūkums ir vērojams arī uzņēmuma un pašvaldību starpā.

Iespējas. Inčukalna pazemes gāzes krātuve ir stratēģiski nozīmīgs objekts Eiropā, jo tās kapacitāte var nodrošināt ar stabilu dabasgāzes piegādi 10% no Eiropas Savienībā nepieciešamā dabasgāzes daudzuma, līdz ar to ir iespējams izmantot Eiropas Savienības līdzekļus Inčukalna pazemes gāzes krātuves modernizācijai un attīstībai.

Latvijā gazificētas ir lielākās pilsētas, tādēļ uzņēmumam ir iespēja paplašināties – paplašināt maģistrālo un sadales gāzes vadu tīklu, tādā veidā palielinot klientu skaitu un palielinot dabasgāzes patēriņu, nostiprinot savas jau esošās pozīcijas un iekarojot aizvien lielāku apkures tirgus daļu Latvijā, kas arī tiek darīts. Arī pie jau esošiem izbūvētiem sadales

gāzes vadiem pieslēdzas aizvien vairāk un vairāk dabasgāzes lietotāju, tādā veidā radot dabasgāzes patēriņa tendences pieaugumu.

Draudi. Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā, mainījās arī AS „Latvijas Gāze" liktenis, jo Eiropas regulas paredz, ka ir jābūt veselīgai konkurencei un monopolstāvoklis nav pieļaujams. Tādēļ jau 2017.gadā tiks veikta AS „Latvijas Gāze" reorganizācija un uzņēmums tiks sadalīts.

AS „Latvijas Gāze" ir atkarīga no dabasgāzes piegādātāja, jo Latvijai pašai savu dabasgāzes iegulu nav, bet dabasgāze tiek piegādāta no Krievijas.

Valsts politiskā nostāja, dažādi politiskie lēmumi var krasi ietekmēt uzņēmuma darbību un labklājību, šajā sakarā var minēt pēdējo spilgtāko notikumu, kas ietekmēja dabasgāzes tarifa krietni lielu sadārdzināšanos – akcīzes nodokļa piemērošana un PVN nodokļa likmes paaugstināšana tieši dabas gāzei.

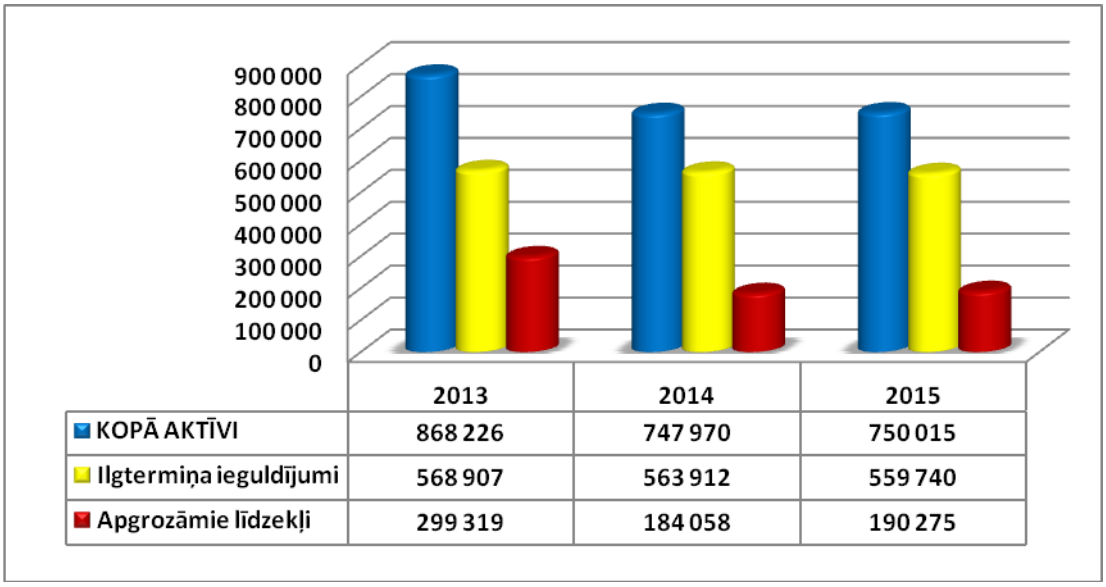
3. AKCIJU SABIEDRĪBAS „LATVIJAS GĀZE" FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA ANALĪZE

3.1. Horizontālā un vertikālā bilances analīze

Lai noskaidrotu AS „Latvijas Gāze" izaugsmes tempus, ienākumu un izdevumu tempus proporcijās, autore veica horizontālo analīzi no 2013. – 2015.gadam.

Lai veiktu AS „Latvijas Gāze" horizontālo bilances analīzi, autore izmantoja AS „Latvijas Gāze" bilances, par laika periodiem 2013. – 2015.gadu (skat. 1.pielikums).

3.1.attēlā varam redzēt, ka AS „Latvijas Gāze" aktīvu kopsumma ir biju svārstīga un 2013.gadā tā ir bijusi visaugstākā 868 226 milj. EUR, kas ir par 6% augstāka, salīdzinot ar 2014.gadu, kur aktīvu kopsumma bija viszemākā 747 970 milj. EUR. Aktīvu samazinājums 2014.gadā ir saistīts ar apgrozāmo līdzekļu samazinājumu – krājumi ir samazinājušies par aptuveni 32% jeb 105 milj. EUR, salīdzinājumā ar 2013.gadu.

	2013	2014	2015
KOPĀ AKTĪVI	868 226	747 970	750 015
Ilgtermiņa ieguldījumi	568 907	563 912	559 740
Apgrozāmie līdzekļi	299 319	184 058	190 275

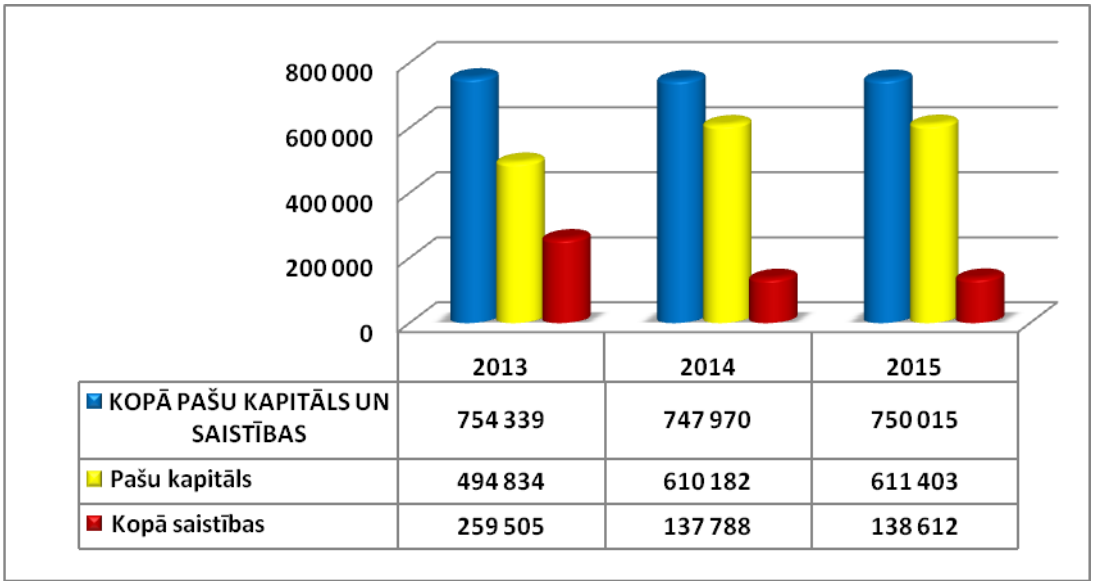
3.1.attēls. AS „Latvijas Gāze" bilances aktīvu dinamika, 2013.-2015.gada periodā, milj. EUR.[1]

Salīdzinot 2015.gada rādītājus ar 2014.gada rādītājiem, autore secina, ka pie apgrozāmiem līdzekļiem ir samazinājies debitoru apjoms par aptuveni pusi jeb 30% (skat. 1.pielikums). Tāpat 2015.gadā ir samazinājušies krājumi par aptuveni 24 milj. EUR, salīdzinājumā ar 2014.gadu. Savukārt, 2015.gadā ir palielinājušies naudas līdzekļi, kas ir par 28 milj. EUR jeb 22% (skat. 1.pielikums) vairāk nekā 2014.gadā.

AS „Latvijas Gāze" ilgtermiņa ieguldījumi laika posmā no 2013. – 2015.gadam ir samazinājušies, tas saistīts ar pamatlīdzekļu samazinājumu.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

3.2.attēlā ir redzams AS „Latvijas Gāze" pašu kapitāls un kreditoru apjoms laika posmā no 2013. – 2015.gadam.

	2013	2014	2015
KOPĀ PAŠU KAPITĀLS UN SAISTĪBAS	754 339	747 970	750 015
Pašu kapitāls	494 834	610 182	611 403
Kopā saistības	259 505	137 788	138 612

3.2.attēls. AS „Latvijas Gāze" bilances pasīvu dinamika 2013. – 2015.gada periodā, milj. EUR.[1]

Kā redzams 3.2.attēlā, AS „Latvijas Gāze" pašu kapitālam ir tendence katru gadu pieaugt. Pašu kapitāla pieaugums ik gadu, skaidrojams ar nesadalītās peļņas pieaugumu.

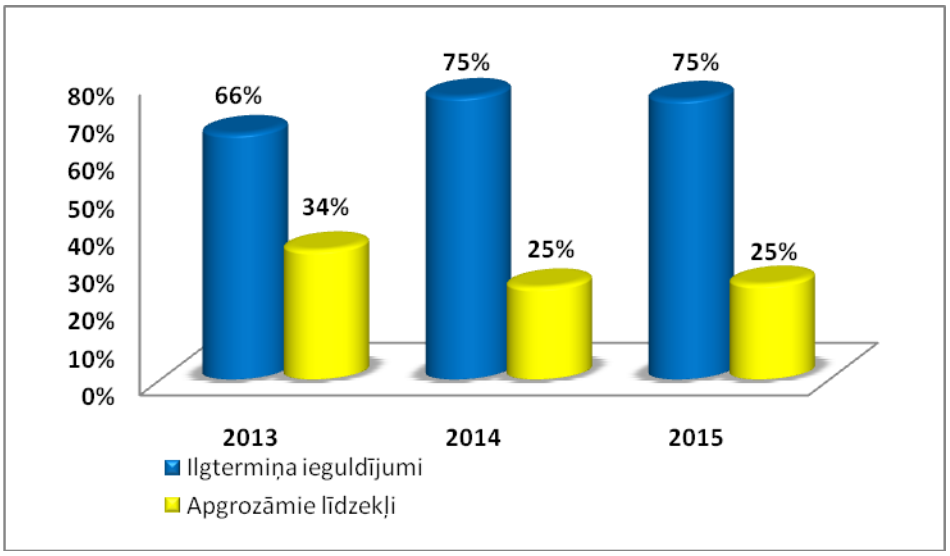
Savukārt, AS „Latvijas Gāze" saistības, katru gadu ir samazinājušās. Visaugstākās tās ir bijušas 2013.gadā, sasniedzot 259 milj. EUR, kas skaidrojams ar īstermiņa saistībām – parādi piegādātājiem, kur apjoms 2013.gadā sasniedza 130 milj. EUR.

Savukārt, no 2014.-2015.gadam, saistību apjoms ir bijis nemainīgs. Tas ir samazinājies par aptuveni 121 milj. EUR jeb 22%. Tas skaidrojams ar īstermiņa saistību samazinājumu pārskata periodos, samazinājušās saistības ar piegādātājiem un samazinājušās atliktā nodokļa saistības.

Vertikālā bilances analīze

Lai noskaidrotu AS „Latvijas Gāze" pārskatu posteņu īpatsvara rādītājus, autore veica AS „Latvijas Gāze" vertikālo bilances analīzi, kurā tika izmantotas AS „Latvijas Gāze" bilances par laika periodu no 2013.- 2015.gadam (skat. 1.pielikums).

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

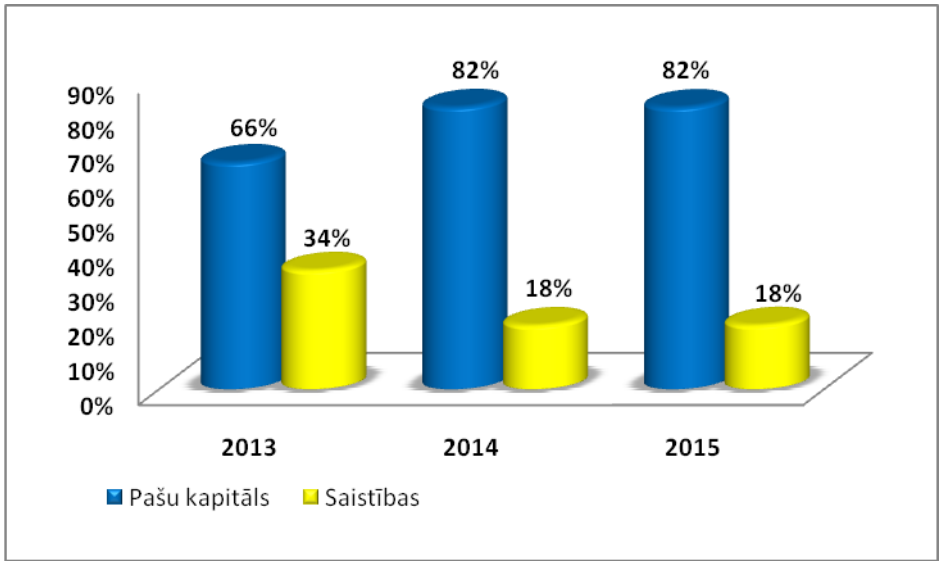

3.3.attēls. AS „Latvijas Gāze" bilances aktīvu struktūra 2013.-2015.gada periodā, %.[1]

Kā redzams 3.3.attēlā, AS „Latvijas Gāze" ilgtermiņa ieguldījumi katru gadu pieaug. Savukārt, AS „Latvijas Gāze" apgrozāmie līdzekļi katru gadu samazinās.

3.3.attēlā var redzēt, ka attiecība starp ilgtermiņa ieguldījumiem un apgrozāmiem līdzekļiem ir 2013.gadā – 66:34; 2014.gadā – 75:25 un 2015.gadā – 75:25. Rādītāji liecina, ka AS „Latvijas Gāze" ir laba krājumu vadīšana, par to liecina krājuma rādītāji.

AS „Latvijas Gāze" apgrozāmie līdzekļi ir krietni samazinājušies par 75%, taču autore uzskata, ka šī samazināšanās ir veselīga un uzņēmuma stabilitāti veicinoša. Ir redzams, ka katru gadu pieaug naudas līdzekļu apjoms.

3.4.attēls. AS „Latvijas Gāze" bilances pasīvu struktūra 2013.-2015.gada periodā, %.[1]

3.4.attēlā ir aplūkojama AS „Latvijas Gāze" bilances pasīvu struktūra no 2013.-2015.gadam. Rādītāji liecina, ka pārskatu periodā pašu kapitāla rādītāji ir bijuši mainīgi.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

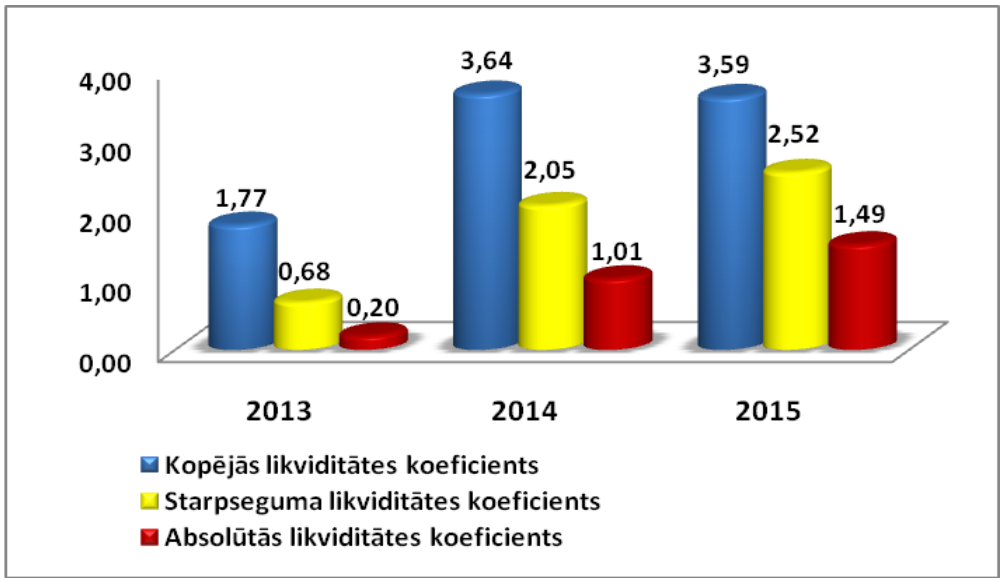
2013.gadā tie sasniedza 66% atzīmi, kas ir par 16% mazāk nekā pārskata 2014. un 2015.gadā. Savukārt, AS „Latvijas Gāze" saistību īpatsvars pētījuma periodā samazinājies no 34% 2013.gadā līdz 18% 2014. un 2015.gadā.

Savukārt AS „Latvijas Gāze" saistības pārskata pēdējos 2 gados, ir krietni samazinājušās, kas liecina, ka AS „Latvijas Gāze" veiksmīgi atgriež aizņemtos parādus.

AS „Latvijas Gāze" pasīvu struktūra liecina par pietiekami augstu finansiālās stabilitātes pakāpi.

3.2. Likviditātes analīze

Lai novērtētu AS „Latvijas Gāze" spēju jebkurā laikā dzēst īstermiņa saistības, autore pēc AS „Latvijas Gāze" bilances datiem par laika periodu no 2013.-2015.gadam (skat.1.pielikums), izanalizēja bilances likviditāti.

3.5.attēls. AS „Latvijas Gāze" likviditātes rādītāji, laika periodā no 2013.-2015.gadam, koeficienti.[1]

3.5.attēlā ir aplūkojami AS „Latvijas Gāze" likviditātes rādītāji, laika periodā no 2013.-2015.gadam. Pēc 3.5.attēlā redzamajiem datiem, autore secina, ka kopējās likviditātes koeficients katru gadu pieaug un 2014.gadā tas ir sasniedzis 3.64 atzīmi, salīdzinot ar 2013.gadu, kur kopējās likviditātes koeficients nepārkāpa slieksni 2.

Tā kā AS „Latvijas Gāze" ir ļoti liels monopoluzņēmums, šie finanšu analīzes rādītāji var būt krietni augstāki un pārsniegt nosacītās prasības, bet tas nenozīmē to, ka uzņēmums nav spējīgs nosegt savas īstermiņa saistības.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

Vērojot AS „Latvijas Gāze" bilances datus (skat.1.pielikums), varam secināt, ka AS „Latvijas Gāze" katru gadu arvien vairāk un vairāk samazina savus krājumus, kas tad arī ietekmē šo apgrozāmo līdzekļu kopsummu. Pie krājumu samazināšanās ir vainojami siltie laika apstākļi ziemas mēnešos, jo akciju sabiedrības „Latvijas Gāze" apgrozāmais līdzeklis ir dabasgāze, tādā veidā arī notiek koeficienta svārstības, jo dabasgāzes patēriņu ir grūti paredzēt un to sanāk uzkrāt ar pietiekamu rezervi.

Salīdzinot 2014.gadu ar 2015.gadu ir samazinājušies arī debitoru parādi par 24 milj. EUR jeb 30%.

Vērojot AS „Latvijas Gāze" bilances datus par 2015.gadu, autore secina, ka AS „Latvijas Gāze" ir spējīga nosegt savas īstermiņa saistības ar sev piederošajiem naudas līdzekļiem, jo uz 2015.gada pārskata beigām naudas līdzekļi bija 79 milj. EUR, bet īstermiņa saistības 53 milj. EUR.

Vērojot 3.5.attēlā starpseguma likviditātes koeficientus, autore secina, ka 2013.gadā šis koeficients ir bijis viszemākais. Šo koeficientu pazeminājusi īstermiņa parādu summas pieaugšana un naudas līdzekļu atlikuma samazināšana.

2015.gadā šis starpseguma likviditātes koeficients ir krietni palielinājies un sasniedzis 2,52 atzīmi, jo AS „Latvijas Gāze" ir samazinājušies nelikvīdie krājumi, kas ietekmē apgrozāmo līdzekļu apjomu.

Savukārt, kā redzams 3.5.attēlā, absolūtās likviditātes koeficients AS „Latvijas Gāze" katru gadu ir paaugstinājies un 2015.gadā tas sasniedz 1.49 atzīmi, kas lielam uzņēmuma ir normāls rādītājs.

Katru gadu AS „Latvijas Gāze" pieaug naudas līdzekļu apgrozījums un samazinās īstermiņa saistības.

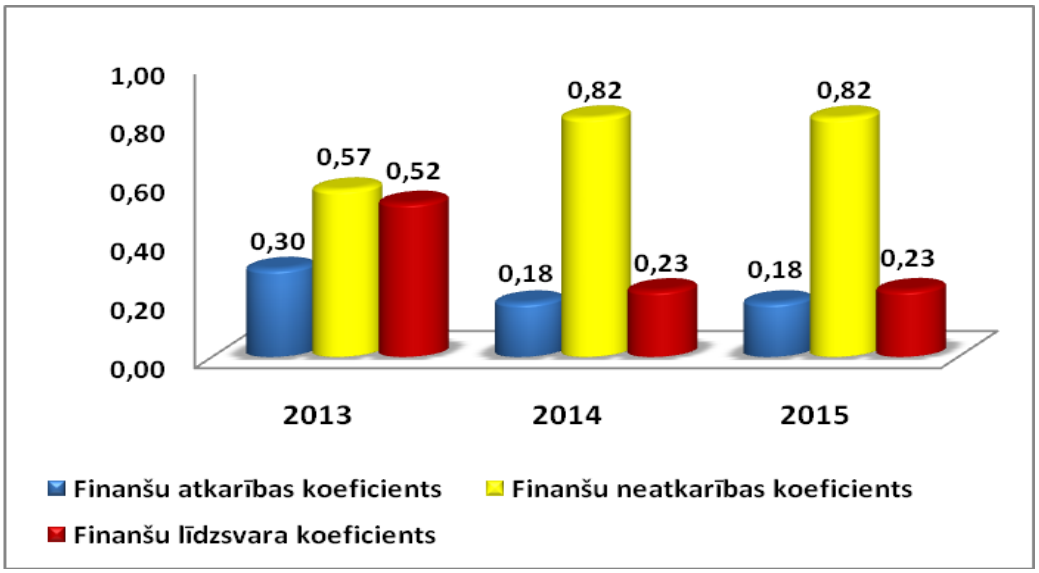
Kopsavilkumā autore var teikt, ka AS „Latvijas Gāze" ir spējīga nosegt savas īstermiņa saistības ar sev piederošajiem naudas līdzekļiem.

Naudas līdzekļi ir vislikvīdākais apgrozāmais līdzeklis, ar kuru var segt pilnīgi visas īstermiņa saistības. Uzņēmumā naudas līdzekļiem ir jābūt tādā daudzumā, lai optimāli spētu samazināt īstermiņa saistības un nebūtu jāmaksā kredītprocenti.

3.3. Kapitāla struktūras analīze

Lai izvērtētu AS „Latvijas Gāze" finansēšanas avotu sastāvu un, lai novērtētu vai AS „Latvijas Gāze" nedraud maksātnespēja, autore veica kapitāla struktūras analīzi.

3.6.attēlā ir redzami AS „Latvijas Gāze" kapitāla struktūras rādītāji, laika periodā no 2013.-2015.gadam.

3.6.attēls. AS „Latvijas Gāze" kapitāla struktūras analīze, laika periodā no 2013.-2015.gadam, koeficients.[1]

Kā redzams 3.6.attēlā, AS „Latvijas Gāze" finanšu atkarības koeficients ir visai zems no 0.30 – 0.18 atzīmei. Tas liecina, ka AS „Latvijas Gāze" nav lielu parādu un kredītu procentu. 2013.gada 0.30 koeficienta atzīme, norāda uz pārāk augsto īstermiņa saistību summu, kas ir parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem.

Vērojot finanšu neatkarības koeficientu 3.6.attēlā ir redzams, ka AS „Latvijas Gāze" koeficienti nesasniedz koeficientu 1 un tas ir ļoti labi, jo tas liecina, ka AS „Latvijas Gāze" neizmanto aizņemto kapitālu un nav uz kritiskās robežas. Pēdējos 2 gados koeficients ir bijis nemainīgs sasniedzot 0.82 atzīmi.

Arī finanšu riska koeficienti no 2013.-2015.gadam AS „Latvijas Gāze" ir zemi un tie nepārsniedz rādītāju 1. 2014. un 2015.gadā finanšu līdzsvara koeficients sasniedza 0.23 atzīmi, kas norāda, ka AS „Latvijas Gāze" nav atkarīga no aizņēmumiem. Arī 2013.gadā rādītājs nav bijis augsts 0.52.

Varam secināt, ka aizņemtā kapitāla līmenis nav augsts, salīdzinājumā pret pašu kapitālu.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

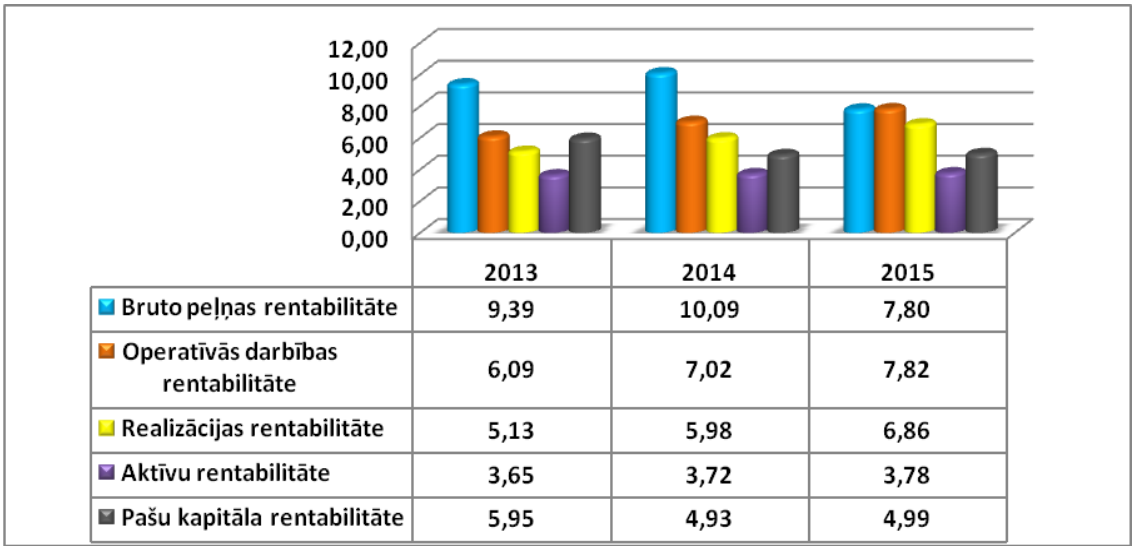
3.4. Rentabilitātes analīze

Lai raksturotu AS „Latvijas Gāze" finansiālo rezultātu, tā darbības ienesīguma līmeni un efektivitāti kopumā, autore veica rentabilitātes rādītāju analīzi.

Veicot šo analīzi tika izmantoti AS „Latvijas Gāze" pārskati par laika periodiem no 2013.-2015.gadam – peļņas vai zaudējuma aprēķins, bilance.

3.7.attēlā ir aplūkojams AS „Latvijas Gāze" komerciālās rentabilitātes rādītāji par laika periodu no 2013.-2015.gadam. Pēc 3.7.attēla varam secināt, ka AS „Latvijas Gāze" bruto peļņas rādītāji ir bijuši svārstīgi. 2013.gadā rādītājs ir bijis 9.39% - par 0.7% mazāk, salīdzinājumā ar 2014.gadu, bet 2014.gadā tie ir bijuši visaugstākie 10.09%, kas ir par 2.29% vairāk nekā 2015.gadā, tas skaidrojams ar neto apgrozījuma pieaugumu. Savukārt, 2015.gadā rādītājs atkal ir nedaudz pazeminājies un sasniedzis 7.80% atzīmi.

Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji liecina, ka AS „Latvijas Gāze" strādājusi efektīvi un ieņēmumi ir pārsnieguši izmaksas.

	2013	2014	2015
Bruto peļņas rentabilitāte	9,39	10,09	7,80
Operatīvās darbības rentabilitāte	6,09	7,02	7,82
Realizācijas rentabilitāte	5,13	5,98	6,86
Aktīvu rentabilitāte	3,65	3,72	3,78
Pašu kapitāla rentabilitāte	5,95	4,93	4,99

3.7.attēls. AS „Latvijas Gāze" rentabilitātes rādītāji 2013.-2015.gada periodā, %.[1]

3.7.attēlā varam redzēt, ka operatīvās darbības rentabilitāte pārskata periodos arī ir bijusi svārstīga. 2013.gadā tā sasniedza 6.09%, 2014.gadā 7.02%, bet 2015.gadā 7.82%. AS „Latvijas Gāze" rādītāji ir pietiekoši augsti, kas skaidrojams ar veiksmīgu uzņēmuma cenu politiku un pamatdarbības izmaksām.

Realizācijas rentabilitātes rādītāji 3.7.attēlā viszemākie AS „Latvijas Gāze" ir bijuši 2013.gadā, sasniedzot tikai 5.13%, kas ir par 0.85% mazāk nekā 2014.gadā un par 1.73% mazāk nekā 2015.gadā. 2015.gada realizācijas rādītāji norāda, ka neto apgrozījuma vienība

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

dod nepilnu 7% peļņu. Šādas realizācijas rentabilitātes izmaiņas skaidrojamas ar dabasgāzes tirdzniecības cenu izmaiņām, kuras ietekmēja naftas produktu kotāciju izmaiņas biržā, valūtu vērtības attiecība un gāzes piegādes plūsmas.

2013. un 2014.gadā dabasgāzes tirdzniecības cena svārstījās no 300 līdz 270 EUR/ tūkst. m^3, tad sākot ar 2015.gada sākumu, līdz 2015.gada beigām, dabasgāzes cena ir pazeminājusies līdz 206 EUR/ tūkst. m^3.[1]

Analizējot aktīvu rentabilitātes rādītājus, autore secina, ka AS „Latvijas Gāze" pietiekami efektīvi izmanto aktīvus, lai gūtu lielākus ienākumus.

Savukārt, analizējot pašu kapitāla rentabilitāti, redzams, ka no katra akcionāra ieguldītā eiro 2013.gadā AS „Latvijas Gāze" ir guvusi 5.95 centu peļņu, no 2014.gada ir nākusi 4.93 centu peļņa, bet no 2015.gada AS „Latvijas Gāze" ir guvusi 4.99 centu peļņu.

Turpretim, analizējot uzņēmuma rentabilitātes rādītājus, kopumā var teikt, ka uzņēmuma darbība ir rentabla un stabila. 2014. gadā ir redzama rādītāju kopēja augšup slīde, ko šāda veida uzņēmumam ietekmē dažādi faktori, piemēram, pārdotās dabasgāzes apjoms, kuru var ietekmēt gan laika apstākļi, gan arī finansiālā situācija valstī un citi faktori. Bet tomēr uzņēmums ir rentabls un likviditāte ir salīdzinoši augsta.

3.5. Aktivitātes rādītāju analīze

Lai noskaidrotu AS „Latvijas Gāze" līdzekļu aprites ātrumu, autore veica aktivitātes rādītāju analīzi. Lai veiktu šo analīzi tika izmantoti AS „Latvijas Gāze" 2013.-2015.gada finanšu pārskati – bilance, peļņas vai zaudējuma aprēķins.

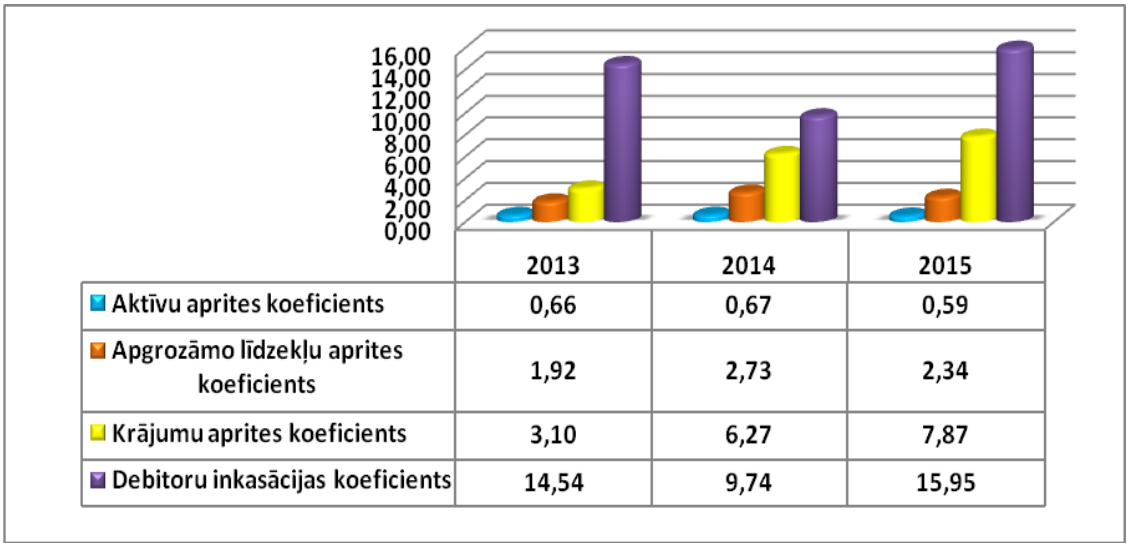
3.8.attēlā varam aplūkot AS „Latvijas Gāze" aktivitātes rādītājus, laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam.

Pēc 3.8.attēla datiem, autore secina, ka AS „Latvijas Gāze" pārskata periodā, visaugstākais aktīvu aprites koeficients ir bijis 2014.gadā 0.67, savukārt 2013. un 2015.gadā rādītāji ir bijuši viszemākie. Kā rāda 3.8.attēla dati, nevienā pārskata gadā AS „Latvijas Gāze", aktīvi nav apritējuši vismaz vienu reizi. Šādā gadījumā tas ir nepietiekošs līmenis. AS „Latvijas Gāze" vajadzētu samazināt – likvidēt, daļu no esošajiem pamatlīdzekļiem, lai ar iegūtiem līdzekļiem varētu palielināt pieprasītos apgrozāmos līdzekļus.

Savukārt aplūkojot 3.8.attēlā apgrozāmo līdzekļu aprites rādītājus, autore secina, ka pārskatu gadu periodā ir bijusi tendence svārstīties. 2014.gadā, salīdzinājumā ar 2013.gadu,

[1] Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze" *Par tarifiem*: prognozes par dabasgāzes tarifu izmaiņām. [tiešsaiste] [skatīts 26.10.2016.] . Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Jaunumi/Par_tarifiem/Tarifu_prognozes.pdf

apgrozāmo līdzekļu aprites ātrums ir paaugstinājies par 18%, bet 2015.gadā tas atkal samazinājies par 8% un šis līdzekļu aprites rādītājs ir vērtējams kā pozitīvs lielums.

	2013	2014	2015
Aktīvu aprites koeficients	0,66	0,67	0,59
Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients	1,92	2,73	2,34
Krājumu aprites koeficients	3,10	6,27	7,87
Debitoru inkasācijas koeficients	14,54	9,74	15,95

3.8.attēls. AS „Latvijas Gāze" aktvivitātes rādītāji 2013.-2015.gada periodā, koeficienti.[1]

Vērojot 3.8.attēlā krājumu aprites koeficientus, autore secina, ka tie ar katru pārskata gadu ir krietni palielinājušies. Visaugstākais tas ir bijis 2015.gadā, kur tas gada laikā ir apritējis 7.87 reizes, kas ir par 44% vairāk nekā 2013.gadā, kad rādītājs bija 3.10 augsts.

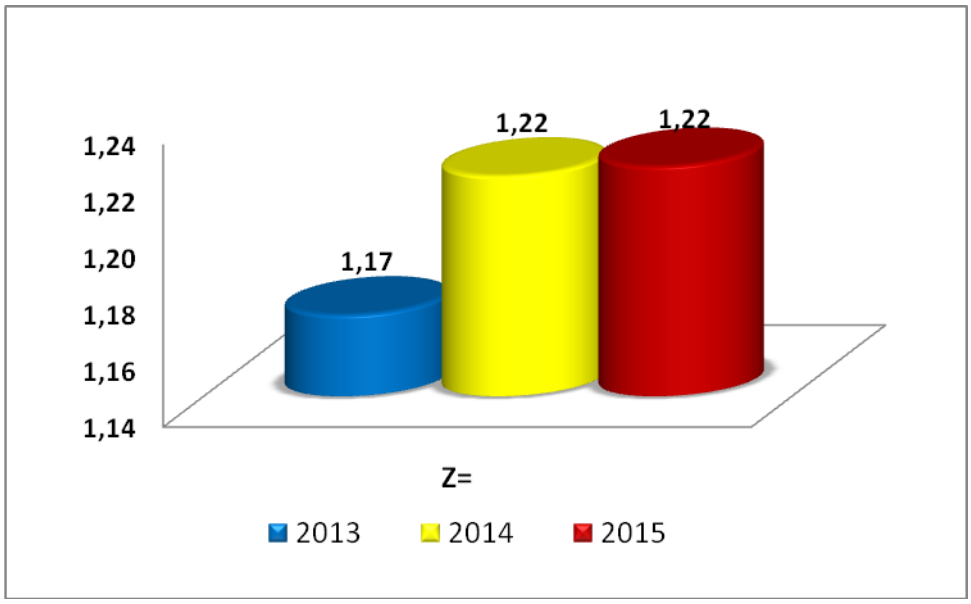
Kā jau autore iepriekš minēja, AS „Latvijas Gāze" katru gadu samazina esošos krājumus, kas skaidrojams ar tuvojošos 2017.gada AS „Latvijas Gāze" sadalīšanu un monopola beigām, kā rezultātā uzņēmums mēģina pēc iespējas maksimālāk samazināt krājumus. Visos pārskata gados, krājumos lielāko daļu ir sastādījuši izejvielu, pamatmateriālu un palīgmateriālu krājumi.

Arī AS „Latvijas Gāze" debitoru inkasācijas koeficienti pārskata gados ir bijuši visai svārstīgi un mainīgi. Kā redzams 3.8.attēlā, 2013.gadā debitoru parādsumma ir apritējusi 14.54 reizes, bet attiecīgi nākamajā 2014.gadā tā ir samazinājusies par 20%, šo debitoru parādu apjoma samazinājumu 2014.gadā veicinājis, galvenokārt radniecīgi sabiedrību parādu samazinājums. 2015.gadā debitoru parādsumma ir apritējusi visvairāk, sasniedzot 15.95 reizes.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

3.6. Bankrota prognozēšana

Lai aprēķinātu AS "Latvijas Gāze" bankrota rādītāju, autore izmantoja E.Altmaņa modeli Z (skat. 3.9.attēls).

3.9. attēls. AS „Latvijas Gāze" bankrota riska novērtējums 2013.-2015.gada periodā, koeficienti.[1]

Autore, veicot bankrota riska analīzi, secina, ka pēc Z rādītājiem AS „Latvijas Gāze" atrodas robežā, kas ir tuvu bankrotam Z<1.22, taču tas ir tīri teorētiski, jo AS „Latvijas Gāze" ir monopoluzņēmums un tādēļ šie rādītāji var būt nedaudz augstāki nekā citiem uzņēmumiem.

Pēc autores veiktajiem aprēķiniem, 3.9.attēlā varam redzēt, ka 2013.gadā Z rādītājs ir bijis visaugstākais, ko ir ietekmējuši apgrozāmie līdzekļi – krājumu pieaugums un neto apgrozījuma pieaugums.

Savukārt, 2014. un 2015.gadā rādītāji Z ir bijuši viszemākie. Tas skaidrojams ar peļņas samazinājumu, naftas cenu krituma dēļ.

Lai AS „Latvijas Gāze" mazinātu bankrota iespējamo risku ir jāmēģina atrast veids kā samazināt augstās uzglabāšanas un transportēšanas izmaksas. Liels pluss ir īstermiņa saistību samazinājums katru gadu. Lai mazinātu bankrota risku, būtu nepieciešamas arī palielināt apgrozāmos līdzekļus.

[1] Autores veidots pēc AS "Latvijas Gāze", Finanšu pārskata, 2014 un 2015

Secinājumi un priekšlikumi

Pētījuma gaitā darba autore izstrādāja šādus secinājumus:

1. Uzņēmuma darbības novērtēšanai un ekonomiskajai analīzes ir nozīmīga loma.
2. Finanšu analīzei ir jābūt objektīvai, efektīvai, kompleksai, praktiski lietojamai un konkrētai.
3. Finanšu analīzes galvenais uzdevums ir precīzi novērtēt uzņēmuma sākotnējo finansiālo stāvokli un tās tālākās attīstības perspektīvas.
4. Finanšu koeficienta rādītājus iedala 5 grupās: likviditātes rādītāji, aktivitātes rādītāji, finansiālās stabilitātes rādītāji, finanšu parāda seguma rādītāji, rentabilitātes rādītāji.
5. SWOT jeb SVID analīze ir efektīvs instruments, lai uzņēmuma vadītājs, komanda, darbinieki noteiktu uzņēmuma stiprās puses un iespējas, un izmantotu tās uzņēmuma attīstībā.
6. Uzņēmuma AS „Latvijas Gāze" pirmsākumi aizsākās 1862.gadā, kad tika atvērta pirmā mākslīgās gāzes fabrika Rīgā, Bastejkalnā.
7. Tikai 1994.gadā, valsts uzņēmums "Latvijas Gāze" tika pārveidots par valsts akciju sabiedrību un iekļauts privatizējamo objektu sarakstā.
8. AS „Latvijas Gāze" pārvaldes institūcijas ir akcionāru sapulce, padome un valde. AS „Latvijas Gāze" padomes sastāvā ir 11 personas, valdē 5 personas.
9. AS „Latvijas Gāze" ir 8 iecirkņi un 6 departamenti.
10. Uzņēmuma AS "Latvijas Gāze" ir 4 lielākie uzņēmuma akcionāri - "E.ON Ruhrgas International GmbH", "Marguerite Gas I S.à r.l.", PAS "Gazprom", SIA "ITERA Latvija".
11. Kopš 1999. gada 15. februāra AS „Latvijas Gāze" akcijas tiek kotētas Rīgas biržā.
12. Uz 2015.gada 31.decembri AS „Latvijas Gāze" pamatkapitālu veido 55 860 000 EUR, no kuriem 39 900 000 EUR sastāv uzņēmuma akcijas.
13. AS "Latvijas Gāze" – vienīgais dabasgāzes piegādātājs Latvijā. Uzņēmuma piedāvātais produkts - dabasgāze – ekoloģiski nekaitīgs kurināmais, kas, izmantojot jaunākās tehnoloģijas, sniedz augstu komforta un izmantojamības pakāpi.
14. AS „Latvijas Gāze" peļņa no 2014.gada līdz 2015.gadam ir bijusi faktiski nemainīga, 2015.gadā sasniedzot 30,5 milj. EUR.

15. AS „Latvijas Gāze" neto apgrozījums salīdzinājumā ar 2012.gadu, 2015.gadā ir samazinājies par 163,5 milj. EUR jeb par 16%, kas skaidrojams ar pārdotās dabasgāzes apjomu un piemērotajiem tarifiem.
16. No 2011.gada līdz 2014.gadam AS „Latvijas Gāze" dabasgāzes patēriņš samazinās, 2014. gadā tas samazinājies par 267 milj.m^3 jeb 12%, salīdzinājumā ar 2011.gadu. Tas skaidrojams ar siltajiem laika apstākļiem ziemas mēnešos un fosilā kurināmā aizstāšana ar šķeldu.
17. 2016.gada 6.decembrī AS „Latvijas Gāze" strādā 1264 darbinieki.
18. Salīdzinājumā ar 2014.gadu, 2015.gadā ir samazinājušies debitoru parādi par 24 milj. EUR jeb 30%.
19. Salīdzinājumā ar 2013.gadu, AS „Latvijas Gāze" 2014.gadā būtiski samazinājušies krājumi par 105 milj. EUR jeb 32%, kas skaidrojams ar tuvojošos 2017.gada AS „Latvijas Gāze" sadalīšanu un monopola beigām. Līdz ar to uzņēmumam rodas mazākas izmaksas par krājumu uzglabāšanu noliktavās.
20. 2015.gadā AS „Latvijas Gāze" ir veikusi 24 milj. EUR lielu avansa maksājumu par krājumiem.
21. AS „Latvijas Gāze" no 2013.-2015.gadam pieaug naudas līdzekļi, kā rezultātā AS „Latvijas Gāze" ir spējīga segt savas īstermiņa saistības, izmantojot pieejamos naudas līdzekļus.
22. 2015.gadā AS „Latvijas Gāze" ļoti redzami ir samazinājusi savas īstermiņa saistības par aptuveni 118 milj. EUR jeb 84%, salīdzinājumā ar 2013.gadu.
23. Rentabilitātes rādītāji laika posmā no 2013.-2015.gadam liecina, ka AS „Latvijas Gāze" rādītāji ir augsti un AS „Latvijas Gāze" strādā rentabli un efektīvi, kā arī ir stabili.
24. Bilances posteņos ir notikušas labvēlīgas pārmaiņas. Ir samazinājušies krājumi, debitori, kā arī kopējie kreditori un uzņēmumam nav ilgtermiņa aizņēmumi no kredītiestādēm, savukārt ir pieauguši pamatlīdzekļi.
25. Pēc veiktā E.Altmaņa Z bankrota modeļa, AS „Latvijas Gāze" bankrota risks 2015.gadā ir augsts Z=1.22, taču tas ir tīri teorētiski, jo AS „Latvijas Gāze" ir monopoluzņēmums un tādēļ, šie rādītāji var būt nedaudz augstāki nekā citiem uzņēmumiem.

Balstoties uz secinājumiem, darba autore izvirza šādus priekšlikumus:

1. AS „Latvijas Gāze" Gāzes uzskaites un norēķinu departamentam nepieciešams sekot līdzi debitoru parādu aprites ilgumam, lai tas nepalielinātos. To var samazināt, nosakot īsākus maksāšanas termiņus un stingrāk kontrolējot termiņu

ievērošanu, piešķirot klientiem atlaides, laicīga vai priekšlaicīga rēķina apmaksai.

2. AS „Latvijas Gāze" Plānošanas un analīzes departamentam būtu jāturpina attīstīt un modernizēt infrastruktūru, lai nodrošinātu tirgus attīstību un dabasgāzes piegādes drošību visā reģionā ilgtermiņā.
3. AS „Latvijas Gāze" Gāzapgādes attīstības departamentam būtu nepieciešams piedāvāt dabasgāzes patērētājiem jau gatavu klāstu – komponēt piedāvājumus. Tas palielinātu uzņēmuma peļņu un dabasgāzes patēriņu.
4. AS „Latvijas Gāze" Gāzes uzskaites un norēķinu departamentam saviem klientiem varētu piedāvāt pieslēguma maksu veikt kopā ar izlietoto – patērēto dabasgāzi. Šādā veidā uzņēmums būtu pretimnākošs pret saviem esošajiem klientiem un vairāk varētu piesaistīt jaunus klientus, jo pašreiz AS „Latvijas Gāze" aptuvenā pieslēguma maksas ir 1024 EUR, kas vidējam Latvijas iedzīvotājam ir pietiekoši liela summa.
5. AS „Latvijas Gāze" Gāzapgādes attīstības departamentam būtu nepieciešams sadarboties ar kredītiestādēm, lai klientiem, kuri vēlas pieslēgt gāzi savās mājās būtu vieglāk nosegt gāzes ierīkošanas izmaksas. Pašreiz AS „Latvijas Gāze" nepiedāvā šādu iespēju. Tas palīdzētu klientam maksāt izlīdzinātu summu katru mēnesi.
6. AS „Latvijas Gāze" Gāzapgādes attīstības departamentam būtu nepieciešams piedāvāt klientiem alternatīvas – savienojumu ar dabasgāzi. Piemēram, piedāvāt gāzes apkuri, plus saules kolektorus vai baterijas, vai dabasgāzi kopā ar zemesūkni. Tas uzņēmumam paaugstinātu dabasgāzes patēriņu un peļņu.

Izmantotā literatūras un avotu saraksts

1. Abizāre V., Ievads uzņēmējdarbībā. Rīga: Raka, 2004., 140.lpp. ISBN 9984-155-68-4.
2. Abizāre V., *Uzņēmējdarbības pamati*: mācību palīglīdzeklis. [tiešsaiste] [skatīts 02.10.2016.]. Pieejams: http://pt.edu.lv/pt/inf/uznemejdarbibas_pamati.pdf
3. Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze". *Investoru attiecības*: akcijas un tirdzniecība. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/?id=189&lang=lat
4. Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Investoru attiecības:* finanšu pārskati 2015. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Finansu_parskati_2015/2015_12_menesi_Auditets.pdf
5. Akciju sabiedrība "Latvijas Gāze". Investoru attiecības: skaitļi un fakti 2015. [tiešsaiste] [skatīts 06.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Investoru_attiecibas/Skaitli_un_fakti/2015_Skaitli_un_Fakti.pdf
6. Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* statūti. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams:http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Parvalde/AS_Latvijas_Gaze_Statuti.pdf
7. Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Pārvalde:* pārvaldes struktūra. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://lg.lv/?id=95&lang=lat
8. Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze". *Principi un vadmotīvi*. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/uploads/filedir/File/Parvalde/AS_Latvijas_Gaze_Statuti.pdf
9. Akciju sabiedrība, "Latvijas Gāze": *Uzņēmuma darbība*. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://www.lg.lv/?id=178&lang=lat
10. Akciju sabiedrība „Latvijas Gāze", *Uzņēmuma darbība*: Ieskats gāzes nozares vēsturē Latvijā. [tiešsaiste] [skatīts 01.10.2016.]. Pieejams: http://lg.lv/uploads/filedir/File/Uznemuma_darbiba/Ieskats%20gazes%20nozares%20vesture%20Latvija%202002.pdf
11. Fabrika. Latvijas Gāze: *Slava.* [tiešsaiste] [skatīts 17.09.2016.]. Pieejams: http://www.fabrika.lv/latvijas-gaze#/slava
12. FHC Baltic Grāmatvedība. *Pakalpojumi:* bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķinu sagatavošana. [tiešsaiste] [skatīts 27.10.2016.]. Pieejams: http://www.sia-gramatvediba.lv/lv/pakalpojumi/bilance-pelnas-zaudejuma-aprekins-pza
13. Fridson M., Alvarez F., *Financial Statement Analysis*: A Practitioner's Guide. Publications Arya: 2011., 400. p. ISBN 978-0-470-64003-6.
14. InnoSupportTransfer. *Inovatīvās darbības pamatelementi*: rokasgrāmata. [tiešsaiste] [skatīts 27.10.2016.]. Pieejams: http://www.innosupport.net/uploads/media/LV_2_2_01.pdf

15. Januška M., *Finanšu un grāmatvedības kontrole firmā*. Izdevniecība Merkūrijs Info: Rīga, 2010., 112.lpp. ISBN 978-9984-863-04-7.
16. Krogzeme H., *Finanses un nodokļi:* mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2010., 568.lpp. ISBN 978-993-410-053-6.
17. Krogzeme H., *Komersantu darbības analīze un kontrole*: mācību grāmata. Izdevniecība RTU: Rīga, 2013., 348.lpp. ISBN 978-993-410-408-4.
18. LR likums: *Par Grāmatvedību*. Pieņemts 14.10.1992., spēkā ar 01.01.1993., "Ziņotājs", 44/45, 12.11.1992. [tiešsaiste] [skatīts 30.09.2016]. Pieejams: http://likumi.lv/doc.php?id=66460
19. Ozols A., *Inovatīvās darbības pamatelementi:* rokasgrāmata mazajiem un vidējiem uzņēmumiem – otrais papildinātais izdevums. Izdevniecība Latvijas investīciju un attīstības aģentūra: Rīga, 2007., 274.lpp. ISBN 978-9984-9857-1-8.
20. Papins A., *Uzņēmējdarbība:* 14.nodarbība. [tiešsaiste][skatīts 26.09.2016.]. Pieejams: https://www.google.lv/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwif2qLzxrfQAhUC_SwKHZKECE4QFggfMAE&url=http%3A%2F%2Fdistance-learning.com%2Fonline%2Fstudent%2Fstudent%2Fdownloadthemefile%3Fid%3D629&usg=AFQjCNHEP4RauNys_EcIfCi9hlJN9nK6jw&bvm=bv.139250283,d.bGg&cad=rja
21. Pelše G., Ruperte I. *Mazā biznesa kurss*. Rīga: Jumava. 2009., 328 lpp. ISBN 978-998-486-54-4.
22. Praude V., *Finanšu instrumenti II*. Izdevniecība SIA „Burtene": Rīga, 2010., 486.lpp. ISBN 978-998-483-301-9.
23. Ready ratios. *References:* SWOT analysis. [tiešsaiste] [skatīts 02.10.2016.]. Pieejams: http://www.readyratios.com/reference/analysis/swot_analysis.html
24. Rurāne M., *Finanšu menedžments:* mācību grāmata. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola (RSEBAA), 2005., 384.lpp. ISBN 9984-705-12-9.
25. Rurāne M., *Uzņēmuma finanses.* Izdevniecība apgāds „Jumava": Rīga, 2007.,266.lpp.ISBN 978-9984-38-321-7.
26. Šneidere R., *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*. Izdevniecība Lietišķās informācijas dienests: Rīga, 2009, 232.lpp. ISBN 978-9984-826-26-4.
27. Zariņa V., Strēle I., *Finanšu plānošana uzņēmumā*: praktiskie padomi. Izdevniecība SIA „Lietišķās informācijas dienests": Rīga, 2009., 108.lpp. ISBN 978-9984-826-63-9.

28. Ефимова О.В., *Финансовый анализ: современный инструментарий для принятия экономических решений*: учебник. Издательство: Омега Л: Москва, 2010, 351.с. ISBN 978-5-370-01781-0.
29. Петров К. Ф., *Анализ финансово-экономического состояния предприятия*. Издательство: Лаборатория книги, 2009., 139.с.

Pielikumi

1.pielikums

Akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" bilance, 2013.-2015.gadam, EUR

	2013	2014	2015
	EUR '000	EUR '000	EUR '000
AKTĪVI			
Ilgtermiņa ieguldījumi			
Pamatlīdzekļi	566 108	561 675	557 450
Nemateriālie aktīvi	2 790	2 229	2 282
Debitori	9	8	8
	568 907	563 912	559 740
Apgrozāmie līdzekļi			
Krājumi	185 167	80 189	56 519
Avansa maksājumi par krājumiem	0	0	24 228
Debitori	39 462	51 659	27 873
Pārmaksātais uzņēmumu ienākuma nodoklis	1 688	470	1 956
Pārējie apgrozāmie līdzekļi	39 448	616	492
Nauda un naudas ekvivalenti	33 554	51 124	79 207
	299 319	184 058	190 275
KOPĀ AKTĪVI	**868 226**	**747 970**	**750 015**
PAŠU KAPITĀLS UN SAISTĪBAS			
Pašu kapitāls			
Akciju kapitāls	56 773	55 860	55 860
Akciju emisijas uzcenojums	20 376	20 376	20 376
Pārvērtēšanas rezerve	378 103	491 944	478 059
Nesadalītā peļņa	39 582	42 002	57 108
	494 834	**610 182**	**611 403**
Saistības			
Ilgtermiņa saistības			
Atliktā nodokļa saistības	56 447	54 644	52 398
Uzkrājumi pēcnodarbinātības pabalstu saistībām un citām saistībām pret darbiniekiem	5 442	4 179	5 233
Nākamo periodu ieņēmumi	28 763	28 339	27 948
	90 652	87 162	85 579
Īstermiņa saistības			
Parādi piegādātājiem	129 643	3 785	11 794
Nākamo periodu ieņēmumi	1 161	1 187	1 213
Pārējās saistības	38 049	45 654	40 026
	168 853	50 626	53 033
Kopā saistības	**259 505**	**137 788**	**138 612**
KOPA PASU KAPITALS UN SAISTĪBAS	**754 339**	**747 970**	**750 015**

2.pielikums

Akciju sabiedrības "Latvijas Gāze" peļņas vai zaudējuma aprēķins, 2013.-2015.gadam, EUR

	2013	2014	2015
	EUR '000	EUR '000	EUR '000
Neto apgrozījums	573 963	503 076	444 686
Pārējie ieņēmumi	2 715	3 144	3 441
Materiālu izmaksas	- 520 046	- 391 929	- 334 552
Personāla izmaksas	- 18 019	- 27 151	- 29 215
Nolietojums, amortizācija un pamatlīdzekļu vērtības samazinājums	- 33 104	- 33 832	- 33 756
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	- 7 533	- 18 323	- 15 903
Bruto peļņa	**53 917**	**34 985**	**34 701**
Finanšu ieņēmumi, neto	155	337	90
Peļņa pirms nodokļiem	**34 976**	**35 322**	**34 791**
Uzņēmuma ienākuma nodoklis	- 5 519	- 5 253	- 4 274
Pārskata gada peļņa	**29 457**	**30 069**	**30 517**
Peļņa uz vienu akciju	EUR	EUR	EUR
Pamata	0,738	0,754	0,765
Koriģēta	0,738	0,754	0,765
Apvienotais ienākumu pārskats			
Pārskata gada peļņa	**48 553**	**30 069**	**30 517**
Izslēgtie pārvērtētie pamatlīdzekļi	443	239	197
Atliktais nodoklis no izslēgtajiem pārvērtētajiem pamatlīdzekļiem	- 67	- 36	-30
Pēcnodarbinātības pabalstu saistību un citu saistību pret darbiniekiem pārvērtēšana		- 80	-735
Citas korekcijas		- 3	
Neto ieņēmumi, kas tieši atzīti pašu kapitālā	**- 376**	**120**	**- 568**
Kopējie pārskata perioda apvienotie ienākumi	**29 833**	**30 189**	**29 949**

Galvojums

Ar šo es galvoju, ka bakalaura darbs (kvalifikācijas darbs vai maģistra darbs) ir izpildīts patstāvīgi, bez citu palīdzības, darbā ir uzrādīti no svešiem avotiem ņemtie dati un definējumi. Šis darbs nekādā veidā nekad nav iesniegts nevienai citai Valsts pārbaudījuma komisijai un nekad nav publicēts. Iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

_____ /_____/
(studenta paraksts) (vārds, uzvārds)

20___. gada _____

Izziņa par aizstāvēšanas rezultātiem

Bakalaura darbs ir aizstāvēts Valsts pārbaudījuma komisijas sēdē 201_. gada "___". _____ un novērtēts ar atzīmi _____.

Valsts pārbaudījuma komisijas
priekšsēdētājs

_____

(paraksts)

201___. gada _____